

Keurmerk NISB

Jos Frietman
Kees Meijer

Nijmegen, 15 december 2008

Inhoudsopgave

1	Op weg naar een NISB-keurmerk	1
1.1	Waarom streven naar een NISB-Keurmerk?	1
1.2	Naar een NISB-Keurmerk	1
1.3	De opbouw van deze notitie	4
2	NISB-keurmerk als innovatief systeem	5
2.1	De algemene structuur	6
2.2	De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk	7
2.2.1	Stap I: Afleiden, vaststellen en ijken van NISB-principes en -criteria	7
2.2.2	Stap II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk	7
2.2.3	Stap III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie	8
2.2.4	Stap IV: Terugkoppeling en herijking	9
3	STAP I: Expliciteren van NISB-principes	11
3.1	De NISB-principes in het algemeen	12
3.2	Afzonderlijke NISB-principes: analyse en criteria	13
3.2.1	In welke mate is de interventie ontwikkeld op basis van solide informatie?	13
3.2.2	In welke mate is de interventie vraaggeoriënteerd?	14
3.2.3	In welke mate bevordert de interventie zelfredzaamheid ('empowerment')?	17
3.2.4	In welke mate bevordert de interventie een integrale, lokale benadering?	18
3.2.5	In welke mate ondersteunt de interventie verankering in beleid?	21
3.2.6	Duurzaamheid	21
3.3	Normstelling	22
4	STAP II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk	25
4.1	De procedure - het beantwoorden van drie hoofdvragen	26
4.2	Matcht de interventie met de NISB-principes?	27
4.3	In welke mate is de interventie kwalitatief hoogwaardig: attractief en uitvoerbaar?	28
4.3.1	In welke mate is de interventie attractief?	28
4.3.2	In welke mate is de interventie uitvoerbaar?	28
4.4	In welke mate is de interventie effectief?	29
4.5	In welke mate verleent het keurmerk meerwaarde aan de interventie?	31
4.6	Het verbinden van een interventie aan het NISB-keurmerk	32
5.	STAP III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie	33
5.1	Naar een plan van aanpak voor een pilot	34
5.2	Uitwerken NISB-norm en operationalisering criteria voor organisaties	34
5.2.1	Het vaststellen van de NISB-norm	34
5.2.2	Vertaalslag NISB-criteria naar keurmerk voor organisaties	35
5.3	Procedure voor het aanvragen van het NISB-Keurmerk	35
5.4	Pilot 'toekenning NISB-Keurmerk'	37
5.4.1	Selectie van interventies en organisaties	37
5.4.2	Uitvoeren van de pilot	37
Bijlagen		
1.	Matrix Principes NISB-Keurmerk, KBA, 8 juli 2008	39
2.	Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk: scoringsformulier	45

1 Op weg naar een NISB-keurmerk

1.1 Waarom streven naar een NISB-Keurmerk?

Het Nederlandse Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft de ambitie uitgesproken om een rol te spelen bij het borgen van de kwaliteit van activiteiten op haar eigen werkterrein. Afgezien van activiteiten die het Centrum Gezond Leven (CGL) ontplooit op het gebied van de certificering van interventies, komt die ambitie voort uit verschillende ontwikkelingen op het werkterrein van het NISB. Een belangrijk voorbeeld daarvan is de opdracht vanuit het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen aan het NISB om 'geslaagde interventies' te implementeren. Vragen die onmiddellijk bij deze opdracht rijzen zijn: wat is een 'geslaagde interventie' en wie beoordeelt dat? Anders gezegd: wie certificeert op welke manier welke interventies?

Het vaststellen en bewaken van de kwaliteit van eigen interventies en het toekennen van een keurmerk aan uitvoerende organisaties is voor het NISB vanuit diverse invalshoeken van belang.

- De overheid streeft bij interventies naar kwaliteit. Ze wil dat haar middelen haar beleid op een effectieve manier ondersteunen.
- De overheid, intermediaire organisaties en particuliere ondernemingen vragen aan het NISB om interventies die werken; om interventies die kwalitatief goed zijn.
- Eindgebruikers (burgers, cliënten, patiënten, etc.) van interventies stellen eisen eraan. Zij willen betrouwbaarheid en kwaliteit.
- Willen interventies effectief zijn, dan stelt dit eisen aan de deskundigheid van de uitvoerders en aan het scholingsbeleid en de werkwijze van hun organisaties. Door deskundigheidsbevordering en training stellen organisaties hun professionals in staat om interventies op de gewenste wijze in te zetten. Het verstrekken van een keurmerk of een certificaat aan professionals en/of organisaties bevordert de betrouwbaarheid van de inzet van de interventie. Het borgt de kwaliteit ervan.

Kortom, zowel vanuit overheid, uitvoerende organisaties en eindgebruikers als binnen het NISB zelf is de aandacht voor en de betekenis van een keurmerk voor interventies duidelijk groeiende. Nu is het ontwikkelen van een keurmerk allesbehalve een sinecure. In het ontwikkelings- en invoeringstraject van een keurmerk komen onder andere de hieronder in overzicht 1.1 opgenomen vragen aan de orde.

1.2 Naar een NISB-Keurmerk

Het NISB is medio 2008 het traject naar een systeem van certificering gestart met een verkenning van de vraag naar het realiteitsgehalte van de uitgesproken ambitie (is er behoefte aan een certificerende rol?) en naar de reikwijdte ervan (is deze rol gezien de NISB-doelstellingen en expertise haalbaar?). Het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA Nijmegen) heeft een adviserende en ondersteunende rol gespeeld bij het beantwoorden van deze en er mee samenhangende vragen (zie overzicht 1.1).

Overzicht 1.1 – Vragen van het NISB bij het opzetten van een certificeringssysteem / keurmerk en multi layer aanpak

Wat is onze ambitie?

- Wie verleent ons het 'recht' te certificeren?
- Hebben we bijvoorbeeld geen samenwerking met bijvoorbeeld TNO nodig om dit werkelijk te kunnen bereiken?
- Welke consequenties heeft dit voor het beleid, onze kennisontwikkeling, implementatie en communicatie?

Wat willen we certificeren of laten certificeren?

- Datgene dat vanuit de multi-layer opvattingen aan interventies ontwikkeld is?
- Organisaties die door ons ontwikkelde interventies willen uitvoeren?
- Organisaties met beleid samenhangend met de interventies?
- Organisaties die bij hen ontwikkelde interventies door ons willen laten beoordelen?
- Organisaties die goed methodisch samenwerken in een bepaald probleemgebied (bijvoorbeeld een keten of netwerk)?
- Organisaties die kwalitatief goed personeel hebben met het oog op bepaalde interventies, zoals thuiszorgorganisaties die onze valpreventie aanbieden?
- Brancheorganisaties zoals de PSR of de GGD's die onze interventies willen uitvoeren?
- Onderwijsorganisaties die onze interventies verspreiden?

Welke criteria gelden bij het certificeren van interventieontwikkeling?

- Kosten-effectiviteit, bruikbaarheid, implementatie gevoeligheid en het maatschappelijke belang?
- Kansrijkheid of: wanneer zijn we tevreden over een organisatie / een professional? Wanneer is men klaar voor een certificaat?

Waaruit bestaat certificeren?

- Welke fasen, stappen, welke tijdspanne?
- Komt er één keurmerk of meerdere?

Welke interne en externe expertise hebben we als NISB daar voor nodig?

'Multi-layer' aanpak NISB

1. De professional, het niveau van de interventies, de methodieken en instrumenten.
2. De organisatie, het niveau van de samenwerking; de coördinatie van inspanningen van verschillende professionals die nodig zijn voor het succesvol aanpakken van vaak weerbarstige en complexe problemen.
3. Het beleid, dat wil zeggen het niveau van de verankering van plannen in beleid bij afzonderlijke organisaties, netwerkorganisaties en lokaal beleid.

Voor het ontwerpen van en het creëren van draagvlak voor het NISB-Keurmerk zijn in de loop van 2008 een vijftal activiteiten uitgevoerd.

Activiteit A: Voorontwerp NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Als eerste is er een (voor)ontwerp gemaakt voor het NISB-Keurmerk als innovatief systeem. Het gaat binnen dit systeem om de stappen die gezet dienen te worden bij het ontwikkelen, toeken-

nen en (continue) herijken van het NISB-Keurmerk. Bij het voorbereiden van dit ontwerp zijn er uitvoerige gesprekken gevoerd met het management en medewerkers van het NISB en zijn er diepte-analyses gemaakt van beleidsdocumenten en van vier NISB-interventies: Communities in Beweging, Lokale Task Force 50+, Beweegkriebels en In Balans – valpreventie (zie bijlage 1).

Op basis hiervan is een eerste ontwerp opgesteld voor het NISB-keurmerk. In augustus 2008 is dit voorstel uitgebreid aan de orde geweest in een overleg tussen het management van het NISB en KBA. Het heeft geleid tot een systeem voor het toekennen van het NISB-Keurmerk bestaande uit:

- STAP I: Afleiden, vaststellen en ijken van principes / criteria gehanteerd door het NISB;
- STAP II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk;
- STAP III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie;
- STAP IV: Terugkoppeling en herijking.

Activiteit B: STAP I – Afleiden, vaststellen en ijken van principes en criteria NISB

De algemene principes die ten grondslag liggen aan NISB-interventies zijn geëxpliciteerd. Het gaat om uitgangspunten die herkenbaar dienen te zijn in de acties en activiteiten ondernomen vanuit het NISB. Anders gezegd: aan welke kenmerken dient een interventie – minimaal – te voldoen om te kunnen zeggen dat deze interventie matcht met de NISB-principes? Na het expliciteren van de algemene principes zijn hieraan criteria (normstelling) gekoppeld.

Activiteit C: STAP II - Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

De 'proof of the pudding, is in the eating'. Met het beschikbaar zijn van de criteria kan de feitelijke match tussen de NISB-principes en een concrete interventie bepaald worden. Hiervoor is een procedure opgesteld.

Activiteit D: STAP III - Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Naast de inhoudelijke vormgeving van het NISB-Keurmerk – expliciteren principes, ontwikkelen criteria, matchen interventies met principes – is een procedure en organisatorische structuur ontwikkeld voor het verlenen van het keurmerk aan een (intermediaire) organisatie.

Daarbij kwam de vraag aan de orde of de toekenning van het keurmerk door het NISB zelf of door een externe organisaties dient plaats te vinden. Bij het uitbouwen van het organisatorische model hebben twee elementen centraal gestaan:

- a. Formuleren van de beoordelingscriteria: waar moet een uitvoerder van NISB-interventies aan voldoen om voor het keurmerk in aanmerking te komen of om het keurmerk te behouden?
- b. Opzet van de procedure: hoe gaat de aanvraag voor het keurmerk en de beoordeling (inclusief eventuele bezwaarprocedure) van een organisatie in zijn werk?

STAP III is in onderhavige notitie uitgewerkt in de vorm van een plan van aanpak voor de implementatie van het NISB-Keurmerk. De voorbereiding, uitvoering en de evaluatie in de vorm van een pilot leidt tot een beter zicht op de optimale condities voor het invoeren en toekennen van het keurmerk. Daardoor wordt het voor het NISB ook mogelijk het keurmerk-systeem voortdurend te verbeteren.

Activiteit E: Verbreden van draagvlak voor het NISB-Keurmerk

Het is allereerst van groot belang dat de principes, de daarvan afgeleide criteria, en de toepassing ervan gedragen worden door het NISB zelf. Daarom heeft een aantal *interne besprekingen* met medewerkers van NISB plaatsgevonden. Voorts is er ook behoefte aan draagvlak voor het NISB-Keurmerk bij *externe belanghebbenden*. Daarbij gaat het minder om behoefte in absolute zin, als om aspecten als toegevoegde waarde door en randvoorwaarden voor het NISB-Keurmerk (vormgeving en procedure). Ter peiling van het draagvlak is in het najaar van 2008 gesproken met een representant van een Provinciale Sportraad, een ROC en een intermediaire organisatie in de zorgsector (ROS). Uit de gesprekken kwam een brede instemming met, respectievelijk een duidelijk draagvlak voor het principe van een keurmerk naar voren. Kanttekeningen werden geplaatst bij organisatorische en procedurele aspecten, onder andere bij de verantwoordelijkheidsverdeling tussen partijen en partners in het veld. In dit verband werd gewezen op het belang van een zorgvuldige invoering van het keurmerk. Aanbevolen wordt daarom om gerichte aandacht te besteden aan communicatieve en marketingaspecten.

1.3 De opbouw van deze notitie

De vier hierboven aangegeven stappen voor het opzetten en verlenen van het NISB-Keurmerk vormen de ankerpunten voor de hoofdstukken in deze notitie.

In hoofdstuk 2 wordt een typering van het NISB-Keurmerk als innovatief systeem gegeven. Elk van de vier stappen wordt in algemene zin beschreven. Vervolgens komen de afzonderlijke stappen aan de orde. In hoofdstuk 3 staat STAP I centraal: de NISB-principes worden geëxpliciteerd, inclusief de er aan gekoppelde criteria. STAP II wordt besproken in hoofdstuk 4: het proces van het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk wordt toegelicht. Het verlenen van het NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie (STAP III) komt in hoofdstuk 5 aan de orde. Dit gebeurt in de vorm van een plan van aanpak voor een pilot voor een gefaseerde implementatie van het keurmerk.

2 NISB-keurmerk als innovatief systeem

De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Stap I	Afleidings, vaststellen en ijken van NISB-principes en -criteria
Stap II	Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk
Stap III	Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie
Stap IV	Terugkoppeling en herijking

In dit hoofdstuk wordt elk van de vier stappen binnen het NISB-Keurmerk nader toegelicht.

NISB-keurmerk als innovatief systeem

2.1 De algemene structuur

De vraag 'Wat willen we certificeren?' heeft in de discussies over het NISB-keurmerk uiteindelijk twee antwoorden gekregen. De analyse van de kerndoelen van het certificeringssysteem maakte duidelijk dat een dergelijk systeem een bijdrage dient te leveren aan zowel (a) het borgen van de kwaliteit van de interventie zelf, als aan (b) het zeker stellen dat de interventie op een juiste, effectieve manier wordt ingezet door de uitvoerende organisatie.

Deze twee doelen zijn herkenbaar in de stappen II en III (zie overzicht 2.1): 'De vier stappen van het NISB-Keurmerk als innovatief systeem'. Bij stap II staat het verbinden van een interventie aan het keurmerk centraal. Daarmee wordt impliciet ook een stap gezet in het borgen van de kwaliteit van de interventie. Het verspreiden van een interventie, die niet matcht met de NISB-principes, lijkt op het eerste gezicht minder opportuun. Zeker als daarmee ook zou zijn vastgesteld dat de interventie niet voldoet aan de door het NISB gestelde kwaliteitscriteria. Dat laatste is echter niet noodzakelijkerwijs het geval. Onder bepaalde omstandigheden kan goed beargumenteerd worden dat de kwaliteit van de interventie door andere criteria bepaald wordt. Stap III gaat over het zekeren van de kwaliteit van de inzet van de interventie door derden. Hier gaat het om het borgen van de kwaliteit van de uitvoering.

Overzicht 2.1 - De vier stappen van het NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Stap I	Afleiden, vaststellen en ijken van principes / criteria gehanteerd door het NISB
Stap II	Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk
Stap III	Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie
Stap IV	Terugkoppeling en herijking

Toetsing van de uitgangspunten en kenmerken van een interventie aan de principes van het NISB kan uiteraard alleen dan als die principes geïdentificeerd en helder geformuleerd te zijn. Stap I in het ontwikkelingsproces van het keurmerk is gericht op het proces van explicitering van principes en criteria. Van meet af aan is bij de gesprekken met het NISB over het keurmerk-systeem duidelijk geworden dat voortdurende verbetering en ontwikkeling ervan een wezenskenmerk moet zijn. Daarom is stap IV, terugkoppeling, een belangrijk onderdeel van het systeem. Informatie uit de stappen II en III kan tot verhelderingen en verbeteringen leiden in zowel de principes (stap I) als de procedures (stappen II en III).

2.2 De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk

2.2.1 Stap I: Afleiden, vaststellen en ijken van NISB-principes en -criteria

De eerste stap binnen de ontwikkeling van het NISB-Keurmerk is het vaststellen van de basis-principes van waaruit het NISB werkt. Anders gezegd: welke uitgangspunten dienen in doelen, inhoud, opzet, vormgeving, etc. van elke interventie herkenbaar te zijn. Deze principes zijn op drie, elkaar aanvullende, manieren opgespoord. In de eerste plaats door het analyseren van de beleidsplannen en jaarstukken van het NISB, ten tweede door gesprekken met medewerkers en tenslotte door een diepte-analyse van geselecteerde interventies.

Dit proces heeft uiteindelijk geleid tot het benoemen van vijf algemene NISB-principes (zie overzicht 2.2). In hoofdstuk 3 van deze notitie worden de gevonden principes inhoudelijk nader uitgewerkt.

Overzicht 2.2 – Principes van het NISB

Kenmerkend voor de NISB-aanpak is het realiseren van interventies op het gebied van Sport & Bewegen door het toepassen van de volgende principes:

1. ontwikkelen op basis van solide informatie
2. centraal stellen van de vraaggeoriënteerdheid
3. bevorderen van de zelfredzaamheid
4. werken vanuit een integrale, lokale aanpak
5. beïnvloeden van het beleid

'Duurzaamheid', in termen van het bewerkstelligen van een duurzame gedragsverandering, geldt daarbij als bovenliggend, algemeen geldend principe.

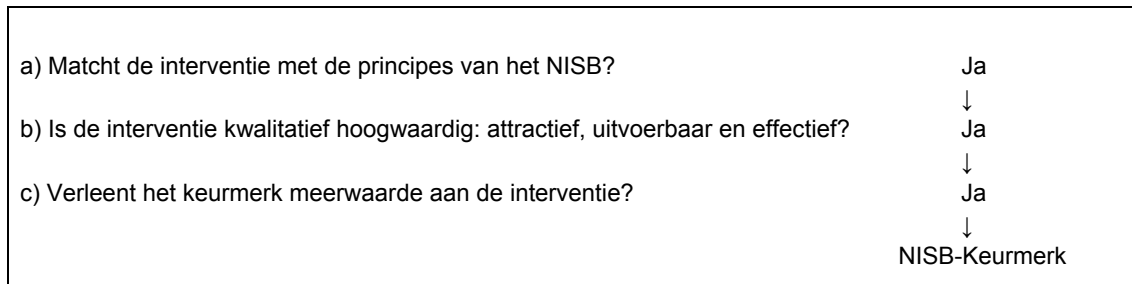
2.2.2 Stap II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

Wil aan een interventie het NISB-Keurmerk verbonden kunnen worden, dan dient de interventie aan drie voorwaarden te voldoen (zie overzicht 2.3). Positieve antwoorden op de drie vragen maken het zinvol een interventie te verbinden aan het NISB-Keurmerk (zie ook hoofdstuk 4). In het geval dat één of meerdere vragen ontkennend beantwoord wordt, kan dit duiden op ofwel de wenselijkheid van een (inhoudelijke) aanpassing van de interventie, of tot het besluit dat het niet wenselijk is om de interventie te verbinden aan het keurmerk. Op zichzelf zegt dat laatste nog niet direct iets over de kwaliteit van de interventie.

a) Matching met de NISB-principes

Eerste uitgangspunt is dat een interventie moet *matchen met de NISB-principes*. Anders gezegd, in de interventie moeten de uitgangspunten van het NISB herkenbaar zijn. Is dit niet of in beperkte mate het geval, dan is het verbinden aan het keurmerk minder of niet opportuun. Zie paragraaf 4.2 de wijze waarop de match kan worden vastgesteld.

Overzicht 2.3 – Vragen bij het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

b) *Kwaliteit van de interventie: attractiviteit, uitvoerbaarheid, effectiviteit*

De tweede voorwaarde is dat een interventie *kwalitatief hoogwaardig* is. Kwaliteit wordt hier uiteengelegd in drie aspecten: attractiviteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit.

Attractiviteit houdt in de mate van aantrekkelijkheid van een interventie - naar inhoud, vorm, prijs en wijze van presentatie - voor (intermediaire) organisaties en de doelgroep/eindgebruikers. *Uitvoerbaarheid* houdt in dat de interventie zodanig is vormgegeven dat deze door (intermediaire) organisaties en eindgebruikers uitgevoerd kan worden. *Effectiviteit* houdt in dat de doelen van de interventie bereikt worden wanneer de interventie op de beoogde manier uitgevoerd wordt.

Deze drie begrippen zijn ook op te vatten als een neerslag van het geheel van de onder a) aan de orde gestelde NISB-principes. Anders gezegd, de match met de NISB-principes en de vraag naar de kwaliteit hangen nauw met elkaar samen (zie ook paragraaf 4.3).

c) *Meerwaarde van het keurmerk*

In deze derde voorwaarde voor het verbinden van een interventie aan het keurmerk staat het begrip '*meerwaarde*' centraal. Het is alleen dan zinvol een interventie aan het NISB-Keurmerk te verbinden wanneer dit keurmerk of voor de organisatie die de interventie uitvoert en/of voor de eindgebruiker en/of cliënt van de interventie meerwaarde heeft of, anders gezegd, voordeel oplevert. Met het NISB-keurmerk laat een organisatie zien dat men een interventie heeft die andere organisaties niet kunnen en/of mogen(!) aanbieden en dat externen hebben vastgesteld dat men kwaliteit levert. Door deze combinatie kan er extra omzet gegenereerd worden. Het NISB-Keurmerk maakt aan potentiële gebruikers duidelijk waar een interventie aangeboden wordt en geeft zekerheid over de kwaliteit ervan. Men kan bewust kiezen voor een aanbieder met het keurmerk. In paragraaf 4.5 wordt het begrip meerwaarde nader toegelicht.

2.2.3 Stap III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Het verlenen van het NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie verloopt in twee stappen. In eerste instantie wordt aan een organisatie, wanneer deze aan de voorwaarden voldoet, een *voorlopig* NISB-Keurmerk toegekend (zie stap IIIa). De kern van de voorwaarden is dat de organisatie in staat geacht wordt de interventie op een adequate manier uit te voeren, c.q. dat de organisatie aan de normstelling met betrekking tot de NISB-principes voldoet of daar naar toe groeit.

Na verloop van tijd wordt nagegaan of de organisatie ook feitelijk in staat is gebleken om de interventie op een effectieve manier uit te voeren. Is dit het geval dan wordt een *definitief* NISB-Keurmerk verleend (stap IIIb). Voorts geldt dat met enige regelmaat – de duur van de tussenpe-

riode is afhankelijk van de interventie – nagegaan moet worden of de organisatie nog steeds aan de voorwaarden voor het keurmerk voldoet.

Stap IIIa – Verlenen voorlopig NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Om voor een voorlopige erkenning in aanmerking te komen dient een organisatie aan twee voorwaarden te voldoen. Men dient (a) de aan het keurmerk ten grondslag liggende NISB-principes te onderschrijven ('beeldkracht') en (b) een helder en uitvoerbaar plan voor de inzet en uitvoering van een interventie te hebben ('vormkracht').

Ad a) Beeldkracht: onderschrijven van de onderliggende principes

Het keurmerk is een 'vertaling' van de algemene NISB-principes. Naarmate een organisatie qua opvattingen en werkwijzen verder afstaat van de NISB-principes zal het steeds lastiger worden een interventie op de adequate wijze uit te voeren. Op cruciale onderdelen van de interventie zullen uitvoerders de voorkeur geven aan een andere manier van werken. In het kader van de kwaliteitsborging is juist een – vanzelfsprekend binnen marges – zo getrouw mogelijk uitvoeren van een interventie belangrijk. Het is met name daarom dat in het kader van het toekennen van een voorlopig keurmerk nagegaan wordt in welke mate een organisatie zich herkent in de principes van het NISB en te werk gaat volgens deze principes.

Ad b) Vormkracht: het vermogen een interventie-uitvoeringsplan vorm te geven

De stap van een interventie-op-papier naar een interventie-in-de-praktijk is het interventie-uitvoeringsplan. In dit plan omschrijft de organisatie hoe men de 'theorie' van de interventie vorm geeft in de praktijk van alle dag. In het plan wordt aangegeven welke doelgroep men wil bereiken, om hoeveel groepen / personen het gaat, welke doelen men wil bereiken, welke activiteiten, waar, door wie en bij wie worden ingezet, hoe de organisatie in de tijd geregeld is en hoe de evaluatie op deelnemer- en interventieniveau uitgevoerd zal worden.

Een positief oordeel over zowel de mate waarin de NISB-principes herkenbaar zijn in de doelen en werkwijze van de organisatie als over de binnen het uitvoeringsplan gekozen aanpak leidt er toe dat de organisatie een voorlopig NISB-Keurmerk krijgt voor de betreffende interventie.

Stap IIIB – Verlenen definitief NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Na enige tijd kan nagegaan worden of de organisatie ook feitelijk in staat is geweest de in het uitvoeringsplan gestelde doelen en activiteiten te realiseren. Met andere woorden of men, naast beeldkracht en vormkracht, ook over voldoende '*uitvoeringskracht*' beschikt. Van de NISB-principes afgeleide vraagpunten zijn of de interventie voldoende attractief is geweest, of de doelgroep bereikt is, of de doelen en activiteiten in voldoende mate gerealiseerd zijn etc. Is dit het geval dan wordt de voorlopige erkenning omgezet in een 'definitief' keurmerk. 'Definitief', omdat na verloop van de tijd wordt nagegaan of de organisatie het keurmerk kan blijven dragen.

2.2.4 Stap IV: Terugkoppeling en herijking

Eerder is aangegeven dat het gaat om het ontwikkelen van het 'NISB-Keurmerk als innovatief systeem'. Het innovatieve komt tot uitdrukking in het cyclische karakter ervan. Vanuit alle stappen of fasen is een terugkoppeling van informatie naar de voorgaande fasen voorzien. Terugkoppelingen die leiden tot bijstellingen, c.q. verbeteringen.

Stap I geeft, door de toetsing van principes aan de uitwerking ervan in verschillende interventies, een beter en helder zicht op wat de 'harde kern' van elk principe is. Wat is het nu precies wat vanuit NISB standpunt van wezenlijk belang is bij een principe en wat zijn de bijkomende zaken?

Stap II doet in feite het omgekeerde. De kwaliteit – dat wil zeggen de attractiviteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit – van een interventie wordt verhoogd, doordat de kennis omtrent hoe principes het best in activiteiten 'omgezet' kunnen worden steeds groeit. Stapsgewijs neemt de kwaliteit van de interventies toe.

Stap III, en dan met name het beoordelen van de 'uitvoeringskracht' van een interventie, levert informatie op over hoe de verdere verspreiding en invoering van interventies het best vormgegeven kan worden. Daarnaast levert deze stap informatie op voor de verdere upgradering van de interventie.

Elk van de stappen levert tevens informatie op hoe het verlenen van het NISB-Keurmerk verder geoptimaliseerd kan worden.

3 STAP I: Expliciteren van NISB-principes

De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Stap I Afleiden, vaststellen en ijken van NISB-principes en –criteria

Stap II Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

Stap III Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Stap IV Terugkoppeling en herijking

In dit hoofdstuk worden de principes van waaruit het NISB werkt geanalyseerd, worden de dimensies waaruit elk principe is opgebouwd besproken en wordt voor elke dimensie de wijze van scoring ervan aangegeven.

STAP I: Expliciteren van de NISB-principes

3.1 De NISB-principes in het algemeen

Wat zijn de principes of kernwaarden van waaruit het NISB werkt? Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven zijn er in het voorjaar van 2008 diepgaande gesprekken gevoerd met medewerkers van het NISB. Als voorbereiding daarop en ter ondersteuning daarvan zijn uitgebreide analyses gemaakt van beleidsdocumenten en van vier NISB-interventies: Communities in Beweging, Lokale Task Force 50+, Beweegkriebels en In Balans (valpreventie). De eerste twee interventies zijn meer beleidsgericht, de laatste twee meer activiteitgericht.

Materiaal over elk van deze interventies is nauwgezet geanalyseerd (zie bijlage 1). Van elk is een kernachtige matrix van één pagina gemaakt waarin een interventie op vier punten beschreven is: (a) het doel ervan, (b) de algemene principes / uitgangspunten waarop de interventie gebaseerd is, (c) de specifieke kenmerken ervan en (d) de schakels in de realisatie van de interventie. Bij het laatste punt zijn de organisaties aangegeven die tussen het NISB en de eindgebruiker staan bij de uitvoering van de interventie.

Op basis van deze beschrijvingen zijn uiteindelijk vijf principes en 'duurzaamheid' als bovenliggend, algemeen NISB-principe opgespoord (zie overzicht 3.1). Duurzaamheid houdt in dat er een verandering in beleid, manier van werken, gedrag etc. tot stand komt, die enerzijds bestendig, i.e. blijvend, is en anderzijds opties biedt voor verdere aanpassingen in de richting van 'nog grotere duurzaamheid'. Of, zoals omschreven door een NISB-expert: *"Het gaat ons om blijven de gedragsveranderingen in de vorm van een actieve leefstijl die beklijft"*.

Overzicht 3.1 – Principes / uitgangspunten van het NISB

De NISB-aanpak op het gebied van Sport & Beweging wordt gekenmerkt door de volgende principes:

1. ontwikkelen op basis van solide informatie
2. centraal stellen van de vraaggeoriënteerdheid
3. bevorderen van de zelfredzaamheid
4. werken vanuit een integrale, lokale aanpak
5. beïnvloeden van het beleid

'Duurzaamheid' in termen van het bewerkstelligen van een duurzame gedragsverandering geldt daarbij als bovenliggend, algemeen geldend principe.

Het NISB streeft 'duurzaamheid' onder andere na door interventies vanuit de vijf principes vorm te geven. In de paragraaf 3.2 worden deze principes toegelicht. Bij elk van de principes worden de criteria omschreven die gehanteerd worden bij het bepalen van de match tussen principes en kenmerken van een interventie. In paragraaf 3.2.6 wordt het principe 'duurzaamheid' getypeerd.

Bij het analyseren van de beleidsdocumenten en van de interventies zijn enkele algemene punten naar voren gekomen die bij het uitwerken van de principes en de criteria extra aandacht vragen.

In het navolgende zijn de principes en de onderliggende criteria uitgewerkt vanuit het perspectief van de ontwikkeling van interventies (match van interventies met de NISB-principes). De beschrijving dient ook opgevat te worden als een neerslag van de werkprincipes van het NISB als zodanig, en als startpunt voor de proces van het toekennen van het NISB-keurmerk aan uitvoerende of intermediaire organisaties. Voor het laatste geldt dat een verdere operationalisering van de criteria vanuit het perspectief van uitvoerende organisaties noodzakelijk zal zijn.

Interventies richten zich (vrijwel) nooit op één organisatie. Zo geldt voor de interventie 'Lokale Taskforce 50+' de volgende keten: NISB richt zich op > een intermediaire organisatie richt zich op > gemeente richt zich op > stuurgroep Taskforce 50+ richt zich op > sport- en welzijnsorganisaties richten zich op > eindgebruikers.

Een dergelijke lange reeks van tussenschakels maakt het moeilijk om een eenduidig oorzakelijk verband tussen het begin en het eind van de reeks aan te geven. Ook laat de reeks zien dat er meer dan één organisatie in aanmerking kan komen voor het NISB-Keurmerk, dan wel dat niet a priori vaststaat welke organisatie in aanmerking komt of de meest voor de handliggende kandidaat is voor het keurmerk. Per interventie zal hierover een besluit genomen moeten worden. In bijlage 1 is - zij het schematisch - voor elk van de vier onderzochte interventies, in de laatste kolom van elke interventiematrix, met een **K** aangegeven welke organisatie het meest in aanmerking komt voor het verkrijgen van het keurmerk.

Bij de voorgestelde werkwijze voor het toekennen van het keurmerk wordt gebruikt gemaakt van een kwantitatieve, rekenkundige (som)score op de reeks van hieronder per principe nader uitgewerkte criteria. Op voorhand is duidelijk dat het toekennen van het keurmerk óók en vooral berust op een kwalitatieve interpretatie van die scores.

3.2 Afzonderlijke NISB-principes: analyse en criteria

3.2.1 In welke mate is de interventie ontwikkeld op basis van solide informatie?

Uitgangspunt van het NISB is dat een interventie kwalitatief hoogwaardig en effectief moet zijn. Van meet af aan wordt er naar gestreefd om alleen die activiteiten in een interventie op te nemen waarvan bekend is dat ze de gewenste, duurzame kwaliteit hebben en effectief zijn. Vandaar dat de ontwikkeling van een interventie steunt op een solide kennisbasis, met oog voor oorzaak en gevolg. Anders gezegd, verondersteld wordt dat een dergelijke kennisbasis leidt tot kwalitatief hoogwaardige en effectieve interventies.

Documentatie over beleid en interventies laat zien dat er meerdere varianten qua 'soliditeit' zijn. De sterkste vorm is de '*evidence based*' interventie. De interventie is (bijna) geheel gebaseerd op door middel van (toegepast) wetenschappelijk onderzoek vergaarde kennis en ontwikkelde concepten. Om te komen tot duurzame interventies zal in de praktijk overigens altijd sprake zijn van de inzet van een combinatie van verschillende vormen van informatievergaring. Om die reden wordt ervan uitgegaan dat het niveau van de evidence-based interventie de beide lagere niveaus - *practise based* en *intuition based* - omvat. Elke interventie start met een op intuïtie gebaseerd briljant idee!

Van op die kennisbasis ontwikkelde interventies, i.c. de nieuwe combinatie van activiteiten, dient de effectiviteit wel nog aangetoond te worden. In relatie daarmee heeft evidence based betrekking op het gedurende het ontwikkelingsproces vergaren van informatie over de effectiviteit van (onderdelen van) een nieuwe interventie.

De 'practice based' interventie is een tussenvorm. Hierbij wordt de interventie enkel gebaseerd op bijvoorbeeld 'expert opinions', ervaringsdeskundigheid en klanttevredenheidsgegevens. In de praktijk blijkt dat bepaalde activiteiten meestal tot het gewenste doel leiden, zonder dat precies duidelijk is welke – combinatie – van 'oorzakelijke' factoren tot het doel leiden. Monitoring en evaluatie-onderzoek zorgen in deze situatie voor de overgang van 'practice' naar evidence-based'.

De minst theoretische variant wordt gevormd door de 'intuition-based' interventie. Er is in dat geval nog nauwelijks tot geen ervaring opgedaan met interventies op een specifiek terrein. Ontwikkelaars hebben, op basis van op andere gebieden opgedane ervaringen, wel een idee wat zou kunnen werken. Op basis van deze intuïtieve kennis wordt vervolgens een interventie ontwikkeld. In dit geval geldt dat observaties en andere vormen van onderzoek de overgang naar practice-based kennis mogelijk maken.

Criterium¹: Mate van soliditeit van de ontwikkelingsbasis van de interventie

score	Omschrijving
1	intuition based: de interventie is vrijwel geheel ontwikkeld zonder theoretische kennisbasis en op basis van gevoel dat het werkt
2	
3	practice based: de ontwikkeling van de interventie is vooral gebaseerd op informatie verworven uit eerdere positieve ervaringen en het oordeel van deskundigen, en op (intersubjectieve) aanwijzingen uit de praktijk dat het werkt
4	
5	evidence based: de ontwikkeling van de interventie is vrijwel geheel gebaseerd op informatie, verkregen door (toegepast) onderzoek (theoretische kennis als grondslag) en op toetsing van de werking ervan in de praktijk

3.2.2 In welke mate is de interventie vraaggeoriënteerd?

Bij vraaggeoriënteerd gaat het om te onderzoeken wat de behoeftes van de doelgroep zijn en om aan de hand daarvan het aanbod - de interventie - zo te structureren dat men gemotiveerd is en blijft om er aan deel te nemen. De interventie dient maatwerk te bieden en niet (louter) aanbodgericht te zijn.

Op grond van een analyse van de eerder genoemde NISB-interventies blijkt 'vraaggeoriënteerdheid' opgebouwd te zijn uit vijf deeldimensies.

Een vraaggeoriënteerde interventie:

- a) sluit aan bij de behoeften van de doelgroep;
- b) is laagdrempelig / toegankelijk;
- c) stimuleert eigen inbreng van de doelgroep;
- d) bevordert het plezier in bewegen.

¹ Dit en volgende overzichten bevat een vijf-puntsschaal. Hiermee wordt niet bedoeld dat het om een intervalschaal gaat (dat wil zeggen dat de 'afstanden' tussen de schaalpunten gelijk zijn). Wil men het meer ordinale karakter van de schalen benadrukken dan zou ook voor de letterreeks A tot en E gekozen kunnen worden. De tussenruimtes tussen 1 en 3 en tussen 3 en 5 geven aan dat de criteria niet scherp van elkaar zijn af te grenzen (rafelranden).

Deeldimensie a: In welke mate sluit de interventie aan op de behoefte van de doelgroep?

Om te voldoen aan het criterium vraaggeoriënteerdheid moet de interventie aansluiten bij de behoeften van de doelgroep, dan wel gericht zijn op het opwekken van behoeften voorzover die nog niet leven bij de doelgroep. Vraaggeoriënteerdheid op het niveau van de uitvoerende organisaties houdt in dat men zich vanuit de organisatie inleeft in de (potentiële) behoeften van deze doelgroep en dat men die als uitgangspunt hanteert bij de uitvoering van de interventie. Behoeften kunnen eenmalig en meerdere malen vastgesteld worden. *Eenmalig* houdt in dat bij de ontwikkeling van de interventie de behoeften van de doelgroep(en) zijn geïnventariseerd door middel van een inventariserend onderzoek onder de doelgroep(en). Op basis van deze uitkomsten is vervolgens een interventie ontwikkeld. *Meerdere malen* houdt in dat het – voortdurend – vaststellen van de behoeften in de doelgroep een vast onderdeel van de interventie is. Adaptatie aan de wensen / ideeën van de doelgroep(en) kenmerkt de interventie.

Deelcriterium a: Mate van aansluiting bij de behoeften van de doelgroep

Score	Omschrijving
1	de ontwikkeling van de interventie is niet / nauwelijks gebaseerd op een behoefte-inventarisatie bij de doelgroep
2	
3	de interventie is gebaseerd op een eenmalige, gedegen behoefte-inventarisatie bij de doelgroep
4	
5	de interventie impliceert een voortdurende inventarisatie van de behoefte bij de doelgroep(en)

Deeldimensie b: In welke mate is de interventie laagdrempelig?

De aansluiting bij de kenmerken van de uitvoerende organisatie of de eindgebruiker is van groot belang bij het laagdrempelig maken van een interventie. Een lage drempel zorgt er voor dat de doelgroep gaat en blijft participeren.

Richt de interventie zich mede op aansturende of uitvoerende organisaties - zoals een gemeente of een kinderdagverblijf – dan dient het voor hen in principe eenvoudig te zijn om aan de interventie deel te nemen. Mogelijkheden hiervoor zijn zowel het wegnemen van mogelijke obstakels als het aanbieden van financiële of andere incentives.

Voor de eindgebruikers geldt dat een interventie ‘laagdrempeliger’ wordt naarmate deze beter aansluit op de wensen en de culturele en andere kenmerken van de deelnemers. Bijvoorbeeld: men moet direct kunnen beginnen, er moet niet te veel training nodig zijn voordat de activiteit uitgeoefend kan worden, etc. Een interventie dient rekening te houden met de fysieke mogelijkheden, leeftijd, culturele achtergrond en ervaringen van de doelgroep. Een veilige en makkelijk bereikbare omgeving verlaagd de drempel om te gaan bewegen. Een interventie moet activiteiten op maat aanbieden, bijvoorbeeld het aanpassen van T'ai Chi bewegingen voor ouderen of bewegen in een veilige omgeving voor Turkse en Marokkaanse meisjes.

Deelcriterium b: Mate waarin een interventie laagdrempelig is

Score	Omschrijving
1	in de interventie wordt niet of nauwelijks aangegeven hoe obstakels tot deelname voor / door de doelgroep en uitvoerende organisaties weggenomen kunnen worden
2	
3	in de interventie wordt enige aandacht besteed aan het wegnemen van deelname-obstakels, voor de doelgroep en door uitvoerende organisaties
4	
5	in de interventie wordt doelgroep- en organisatiespecifiek aangegeven hoe deelname obstakels weggenomen kunnen worden en/of zijn positieve incentives opgenomen

Deeldimensie c: In welke mate voorziet de interventie in mogelijkheden tot eigen inbreng?

Om als interventie te voldoen aan het principe van 'vraaggeoriënteerdheid' is het van belang dat de organisaties en deelnemers ruimte voor eigen inbreng hebben binnen de interventie.

Voor (intermediaire) organisaties houdt dit in dat de interventie zo is vormgegeven dat de beleids- en uitvoeringsalternatieven duidelijk zijn aangegeven. De interventie moet daarnaast ruimte bieden aan de deelnemers om zelf te onderzoeken waarom ze willen sporten en samen te bepalen hoe hier vorm aan te geven. Dit vergroot de duurzaamheid. De participatie van de groep leidt tot meer betrokkenheid bij de activiteiten en de empowerment (zie zelfredzaamheid) van de groep. Als de wensen, mogelijkheden en eigen kracht van de groep centraal staan, zal de interventie een grotere kans hebben om succesvol te zijn. Om dit te versterken moeten de deelnemers ook als groep, in hun onderlinge verbondenheid, aangesproken worden.

Deelcriterium c: Mate van mogelijkheden tot inbreng vanuit de doelgroep

Score	Omschrijving
1	de interventie biedt nauwelijks tot geen mogelijkheden tot eigen inbreng van organisaties en/of deelnemers bij het opzetten en uitvoeren ervan; doelen en activiteiten liggen in hoge mate vast
2	
3	de interventie biedt enige mogelijkheden tot een eigen inbreng vanuit organisaties en/of deelnemers bij het vormgeven en uitvoeren ervan
4	
5	de interventie stimuleert de eigen inbreng vanuit organisaties en/of deelnemers bij het vormgeven en uitvoeren ervan

Deeldimensie d: In welke mate bevordert deze interventie het plezier in bewegen?

Met name voor deze dimensie geldt dat de nadruk ligt op de eindgebruiker. Een interventie dient gericht te zijn op het bevorderen van plezier in bewegen en dient hiervoor de randvoorwaarden scheppen. Wanneer de deelnemers plezier beleven aan de activiteiten is de kans op gedragsverandering op lange termijn (lees: duurzaamheid) groter. Daarbij is er een onderscheid te maken tussen het bevorderen van het plezier van de doelgroep en het herkennen wanneer de doelgroep plezier beleeft aan het bewegen.

Bij het *bevorderen van plezier in bewegen* gaat het vooral om het creëren van een ongedwongen sfeer. Voor het hebben van plezier met bewegen is de sfeer van de groep van belang. Bijvoorbeeld bij beweegkriebels geldt dat de volwassene het goede voorbeeld moet geven en moet meebewegen, om het zo aantrekkelijk te maken voor de kinderen om mee te bewegen. Andere relevante aspecten zijn (a) samen werken aan één doel, (b) niet prestatiegericht bewegen of (alleen) om de conditie te verbeteren en (c) kennis maken met nieuwe vormen van bewegen.

Bij het *herkennen van plezier in bewegen* gaat het met name om (a) de regelmatige deelname aan de activiteiten, (b) het samen lachen en genieten, (c) het vergeten van dagelijkse beslomeringen, (d) het verbreden van de sociale contacten en (e) het gegeven dat deelnemers anderen meenemen.

Krijgen van plezier in bewegen is nauw gelieerd aan het gemotiveerd raken voor bewegensactiviteiten. Eindgebruikers dienen ervan overtuigd te raken dat een interventie past bij de eigen doelen. Hierbij dient de interventie-aanbieder in te spelen op de drie elementen waaruit motivatie is opgebouwd: houding, kennis en vaardigheden. Deze dienen alle door het aanbod van een interventie gestimuleerd te worden. Hierbij is het onderscheid tussen intrinsieke motivatie en externe motivatie van belang. De deelnemers zullen van hun externe motivatie om te bewegen (bijvoorbeeld gewicht verliezen) naar een meer intrinsieke motivatie (met name: plezier in bewegen) moeten gaan om langdurig met de interventie mee te doen.

Deelcriterium d: Mate waarin plezier in bewegen bevorderd wordt bij eindgebruikers

score	Omschrijving
1	de interventie besteedt nauwelijks tot geen aandacht aan het bevorderen van de voorwaarden (waaronder motivatie) om plezier aan bewegen te herkennen, te krijgen en te beleven
2	
3	de interventie besteedt redelijk veel aandacht aan het bevorderen van de voorwaarden (waaronder motivatie) om plezier aan bewegen te herkennen, te krijgen en te beleven
4	
5	de interventie besteedt diepgaand aandacht aan het bevorderen van de voorwaarden (waaronder motivatie) om plezier aan bewegen te herkennen, te krijgen en te beleven

3.2.3 In welke mate bevordert de interventie zelfredzaamheid ('empowerment')?

Zelfredzaamheid, of 'empowerment', veronderstelt de aanwezigheid van het vermogen binnen organisaties en bij personen om zelf, zonder blijvende externe ondersteuning, actief vorm te kunnen geven aan eigen omgeving en gedrag. Het NISB wil via zijn interventies deze zelfredzaamheid laten toenemen. Het gaat om het bieden van kansen en het creëren van plaats, gelegenheid en voorwaarden zodat dit vermogen zich kan ontwikkelen. Het gaat om leerprocessen, die de zelfsturende vermogens van mensen en organisaties versterken.

Bij uitvoerende organisaties en hun medewerkers gaat het om de capaciteit om zelf vorm te geven aan beleid op het terrein van sport en bewegen en aan het uitvoeren van activiteiten op deze gebieden.

Bij de eindgebruikers van een interventie richt het NISB zich er op mensen te ‘leren’ hoe zij zich een actieve leefstijl eigen kunnen maken. Door middel van interventies probeert men, vanuit beweegactiviteiten, bewustzijn en zelfvertrouwen bij deelnemers verder te ontwikkelen. Het idee hierachter is dat dit groeiende vertrouwen in het eigen kunnen leidt tot actief gedrag niet alleen binnen de interventie, maar ook in het leven daarbuiten. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan het doel van de overheid, namelijk het realiseren dat mensen een grotere ‘eigen verantwoordelijkheid’ gaan dragen.

criterium: De mate waarin de interventie zelfredzaamheid (‘empowerment’) bevordert

score	Omschrijving
1	in de interventie speelt het bevorderen van zelfredzaamheid een zeer beperkte rol
2	bevorderen van zelfredzaamheid krijgt aandacht binnen de interventie; er wordt aandacht aan besteed (bewustwording) en er zijn specifieke activiteiten opgenomen
3	
4	de interventie stelt mensen in staat om de activiteit vallend binnen het bereik van de interventie zelfstandiger te plannen en uit te voeren
5	de interventie stelt mensen / organisaties in staat om – binnen en buiten het bereik van de interventie – zelfstandig activiteiten te plannen en uit te voeren

3.2.4 In welke mate bevordert de interventie een integrale, lokale benadering?

Voor het succes van een NISB-interventie is het noodzakelijk dat de inzet ervan gebaseerd is op een integrale, lokale benadering. Integraal en lokaal hangen in dit verband nauw samen. *Integraal* houdt in dat de keus voor de binnen de interventie uit te voeren activiteiten en de sectoren gebaseerd is op een ‘breedbeeld’ analyse van de plaatselijke situatie. Een analyse waarin alle relevante aspecten van de plaatselijke situatie aan de orde komen en welke ook duidelijk maakt welke lokale partijen erbij betrokken dienen te worden.

Lokaal houdt in dat de uiteindelijke keus voor activiteiten en sectoren gebaseerd is op doelen, vragen en/of knelpunten van plaatselijke beleidsmakers en organisaties. Door het laten aansluiten van de benadering binnen de kaders van de interventie op de uitdagingen van plaatselijke partners gaat het ‘eigendom’ van de interventie over naar die partners, hetgeen de verankering in het lokale beleid versterkt.

Deeldimensie a: In welke mate bevordert de interventie een integrale benadering?

Bij het begrip ‘integrale benadering’ is het van belang een onderscheid te maken tussen het voorbereiden en uitvoeren van een interventie binnen de lokale situatie. Het voorbereiden van de interventie - in casu de ‘vertaling’ ervan naar de lokale gegevens - dient vanuit een integraal perspectief te gebeuren. De keus voor juist deze interventie, en voor de best passende onderdelen erbinnen, dient verantwoord te worden vanuit een ‘breedbeeld’ analyse van de situatie. Een dergelijke analyse richt zich op aspecten als plaatselijke sport- en bewegingsdoelen, bevolkingssamenstelling, gezondheidssituatie, doelgroepbenadering, aanwezigheid van relevante partners, etc. Een specifieke interventie moet passen in dit grotere geheel.

De analyse moet integraal, dat wil zeggen ‘breed’, zijn. Dit geldt niet perse voor de uiteindelijke interventie zelf. De analyse kan ook leiden tot een keus voor een gerichte, ‘smalle’, interventie-aanpak. Belangrijk is dat deze keus beargumenteerd is en past binnen de plaatselijk situatie.

Deelcriterium a: De mate waarin de interventie een integrale benadering bevordert

score	Omschrijving
1	de interventie geeft niet / nauwelijks aanwijzingen voor het uitvoeren van een integrale analyse van de plaatselijke situatie
2	
3	de interventie geeft enige aanwijzingen voor het uitvoeren van een integrale analyse en voor de aanpassing ervan aan de plaatselijke situatie
4	
5	de interventie geeft duidelijk aan wat binnen de integrale analyse aan bod moet komen en op basis van welke criteria aanpassingen aan de lokale situatie gemaakt kunnen worden

Deeldimensie b: In welke mate bevordert de interventie een lokale benadering?

Zoals gezegd, de integrale analyse kan leiden tot een keus voor een gerichte, ‘smalle’, lokale interventie binnen een beperkt aantal sectoren of doelgroepen. Het praktijknabij maken van een interventie moet dan wel mogelijk zijn. De structuur van de interventie moet zo zijn dat er ingespeeld kan worden op de kenmerken van bestaande groepen en netwerken, en op het benutten van de fysieke en sociale omgeving.

Deelcriterium b: De mate waarin de interventie een lokale benadering bevordert

score	Omschrijving
1	de interventie geeft nauwelijks aanwijzingen voor het aanpassen ervan aan de lokale situatie
2	
3	de interventie geeft enige aanwijzingen voor het aanpassen ervan aan de lokale situatie
4	
5	de interventie geeft duidelijk aan hoe deze aangepast kan worden aan de lokale situatie

Deeldimensie c: In welke mate worden plaatselijke partners bij de interventie betrokken?

NISB-interventies zijn gebaseerd op de sociale netwerkbenadering. Voor het verankeren van een interventie wordt multidisciplinaire samenwerking tussen partners in de regio van groot belang geacht. Ook omdat brede samenwerkingspatronen nieuwe mogelijkheden bieden om de boodschap van de interventie onder de aandacht van doelgroepen te brengen.

Traditioneel zijn sport-, welzijns- en gezondheidszorgorganisaties bij NISB-interventies betrokken. Bij een integrale, lokale benadering worden in toenemende mate, naast representanten van doelgroepen, sectoren als onderwijs, ruimtelijke ordening en sociale zekerheid betrokken.

Deelcriterium c: De mate waarin lokale partners bij de interventie betrokken worden

score	Omschrijving
1	de interventie besteedt geen / nauwelijks aandacht aan de rol van lokale partners
2	
3	de interventie gaat uit van samenwerking tussen 'traditionele' partners: sport & bewegen
4	
5	de interventie bevordert een brede multi-sectorale aanpak en geeft aan hoe deze samenwerking tot stand gebracht kan worden

Deeldimensie d: In welke mate zijn en worden professionals toegerust voor het uitvoeren van de interventie?

NISB-interventies veronderstellen een gedegen aanpak. Deze houdt onder andere in dat de professionals, dat wil zeggen degenen die voor de uitvoering ervan verantwoordelijk zijn, over de benodigde kennis, vaardigheden en attitudes (in casu: competenties) beschikken. Bij nieuwe interventies kan hiervan niet zonder meer uit gegaan worden. Op drie manieren dient daarom in nieuwe interventies aan competenties van professionals aandacht besteed te worden. De eerste manier betreft het aangeven welke competenties veronderstelt worden aanwezig te zijn bij de uitvoerende experts.

Deelcriterium d: De mate waarin professionals zijn en worden toegerust voor het uitvoeren van de interventie

score	Omschrijving
1	de interventie besteedt geen tot nauwelijks aandacht aan (a) het vaststellen of professionals over de benodigde competenties beschikken en (b) het hen laten verwerven daarvan
2	
3	de interventie besteedt enige aandacht aan het vaststellen c.q. laten verwerven van competenties door professionals.
4	
5	de interventie geeft duidelijk aan hoe vastgesteld kan worden of een professional over de benodigde competenties beschikt en hoe deze (indien nodig) verworven kunnen worden

De tweede manier betreft de wijze waarop vastgesteld kan worden in welke mate de betreffende competenties al aanwezig zijn. De derde manier heeft betrekking op de aanpak die gevolgd kan worden bij het – waar nodig – laten verwerven van die competenties door een professional. Een (bij)scholingsprogramma zal bij veel interventies een noodzakelijke flankerende maatregel zijn.

3.2.5 In welke mate ondersteunt de interventie verankering in beleid?

Onder de noemer van de multi-layer benadering wordt ook verstaan het beïnvloeden van beleid op verschillende niveaus. Bij de niveaus gaat het onder ander om: (a) de uitvoerende professional, die via de interventies nieuwe methodieken en instrumenten krijgt aangereikt; (b) de aansturende organisatie(s), die te maken krijgt/krijgen met de coördinatie van inspanningen van verschillende medewerkers nodig voor het succesvol aanpakken van de vaak weerbarstige en complexe problemen; en (c) de beleidsorganen, die zowel interventies moeten kiezen op basis van de eigen doelen, als deze doelen moet aanpassen op basis van de inzichten in de interventies.

Uitgangspunt is dat binnen interventies doelgericht aandacht is voor het borgen van de doelen ervan binnen het beleid op de verschillende niveaus. Uiteraard treden daarbij verschillen op: op het ene niveau wordt meer betekenis gehecht aan en/of is verankering in het formele beleid belangrijker dan op het andere. In samenhang daarmee dienen aanwijzingen over hoe deze (verschillende vormen en niveaus van) verankering te bereiken in de interventie opgenomen te zijn.

Criterion: De mate waarin de interventie verankering in beleid ondersteunt

score	Omschrijving
1	de interventie besteedt geen / nauwelijks aandacht aan de verankering in beleid van de betrokken organisatie(s)
2	
3	de interventie besteedt aandacht aan de verankering in beleid van de betrokken organisatie(s); enige aanwijzingen over hoe de borging te bereiken zijn opgenomen
4	
5	de interventie besteedt – door het geven van specifieke aanwijzingen - doelgericht aandacht aan de verankering in beleid van de betrokken organisatie(s)

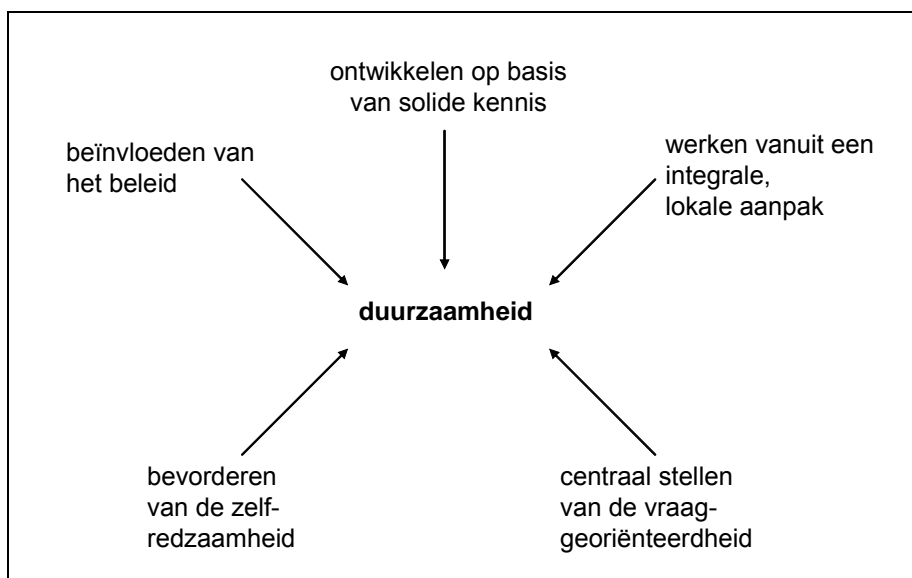
3.2.6 Duurzaamheid

In de voorgaande paragraaf zijn de vijf kernprincipes van het NISB besproken. Er is sprake van een duidelijk onderling versterkend effect. Om het effect van de principes te 'berekenen' moeten de afzonderlijke bijdragen niet bij elkaar opgeteld worden, maar met elkaar vermenigvuldigd. Er is sprake van een interactie-effect.

Om interventies zo effectief mogelijk te maken, worden deze ontwikkeld op basis van zo valide en betrouwbaar mogelijke informatie. Dit versterkt het vertrouwen van de bij de uitvoering van interventies betrokken partners. Men ziet dat het werkt. Bovendien zien de partijen dat met de interventies 'eigen' doelen – dat wil zeggen die van organisatie en/of van het lokale beleid - bereikt worden. Doelen die, gezien de uitgevoerde analyse, draagvlak hebben binnen de organisatie en/of de gemeente. Bovendien wordt men, als persoon of als organisatie, door de interventie in staat gesteld om zelf – gezien de grotere zelfredzaamheid - (nog) beter vorm te geven aan toekomstige activiteiten. De doelen vormen onderdelen van voortgaande beleidsontwikkelingen.

Zelfs al zullen niet altijd bij alle interventies, in alle omstandigheden de maximaal mogelijke effecten bereikt worden, dan nog is het duidelijk dat de principes samen bijdragen aan het bereiken van het overkoepelende NISB-doel: *zorgen voor duurzame ontwikkelingen of gedragsverandering*, zowel op persoonlijk als organisatorisch niveau, gericht op een gezonde levensstijl van iedereen.

Figuur 3.2.1 – Duurzaamheid als ‘Leitmotiv’ van de principes / uitgangspunten van het NISB

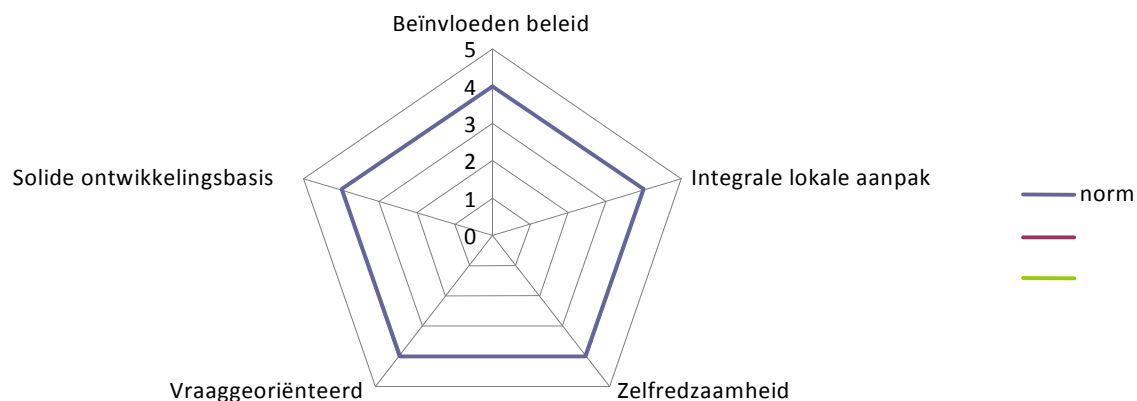

3.3 Normstelling

Discussie en besluitvorming binnen het NISB dient helderheid te verschaffen over de normstelling, die voor het NISB als geheel geldt (uitgewerkt naar de samenhangende, afzonderlijke principes; zie ook paragraaf 5.2). Vraagpunten zijn: Wordt een lage score op een dimensie gecompenseerd door een hogere score op een andere?; Gelden voor activiteitgerichte interventies dezelfde normen als voor de beleidsgerichte interventies?; Geldt voor elk type intermediaire of uitvoerende organisaties altijd dezelfde norm?

Bij elk van de principes is een vijf puntsschaal gebruikt. Vanzelfsprekend geldt dat bij deze opzet een score 5 op alle principes ‘het beste’ is. De vraag is echter of de maximale score bij alle principes ook de normscore is die het NISB nastreeft. Of toegespitst op de interventies, waaraan een interventie dient te voldoen (moeten bijvoorbeeld alle interventies een score van 5 hebben op de dimensie vraaggeoriënteerdheid? Is bij bepaalde interventies, bijvoorbeeld bij interventies die vanuit het landelijke beleid zijn aangestuurd, een lagere score – zeker qua aansluiting op de vraag van de eindgebruiker – niet acceptabel of te beargumenteren?

Figuur 3.3.1 – De NISB-principes in webvorm

In figuur 3.3.1 zijn de dimensies weergegeven in vorm van een spinnenweb. Daarbinnen kunnen door een punt op de dimensies de - nog vast te stellen - minimale norm per dimensie weergegeven worden. Bij wijze van voorbeeld is de norm in de figuur voor elke dimensie op '4' gesteld. Zoals gezegd: niet voor iedere dimensie behoeft de norm hetzelfde te zijn. Ook is het mogelijk dat er besloten wordt per dimensie een score-bandbreedte in te stellen. Hierbij kunnen scores elkaar bijvoorbeeld onderling compenseren.

4 STAP II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Stap I Afleiden, vaststellen en ijken van NISB-principes en -criteria

Stap II Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

Stap III Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

Stap IV Terugkoppeling en herijking

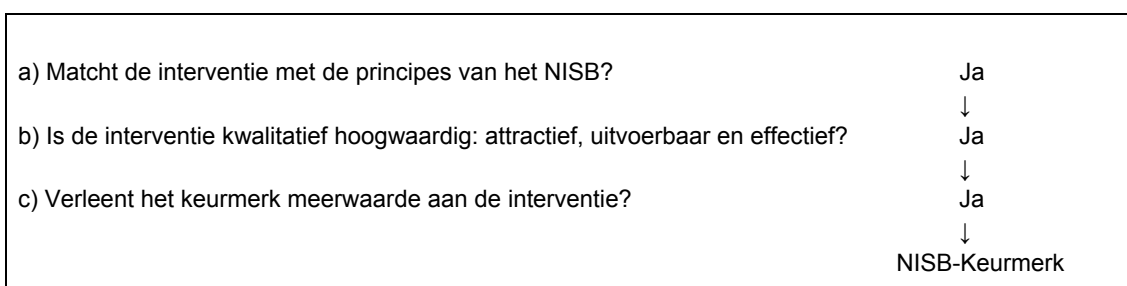
In dit hoofdstuk wordt de procedure voor het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk uitgewerkt. Dit gebeurt aan de hand van drie centrale vragen: (1) matcht de interventie met de NISB-principes, (2) is de interventie kwalitatief hoogwaardig en (3) levert de verbinding aan het keurmerk meerwaarde voor de interventie op?

STAP II: Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

4.1 De procedure - het beantwoorden van drie hoofdvragen

Het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk staat centraal in dit hoofdstuk. Een interventie dient daartoe, zoals in hoofdstuk 2 al is aangegeven (zie het hier onder herhaalde overzicht 2.3), aan drie voorwaarden te voldoen. In de eerste plaats dient de interventie te matchen met de NISB-principes. In de tweede plaats dient de interventie kwalitatief hoogwaardig te zijn. Dit houdt in dat interventie attractief, uitvoerbaar en effectief dient te zijn. Tenslotte dient het keurmerk meerwaarde voor de interventie op te leveren.

Overzicht 2.3 – Vragen bij het verbinden van een interventie aan het NISB- Keurmerk

In de onderstaande paragrafen wordt de procedure bij het beantwoorden van deze drie vragen besproken. Daarbij wordt, in paragraaf 4.2 - voor vraag 1 (matcht de interventie met de principes van het NISB?) - nauw aangesloten bij de criteria, uitgewerkt in het voorgaande hoofdstuk. In paragraaf 4.3 worden de aspecten attractiviteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit van een interventie nader uitgewerkt. Tenslotte komt in paragraaf 4.4 de derde en laatste vraag aan de orde: levert het keurmerk meerwaarde op voor de interventie?

Voorafgaand aan het beantwoorden van deze drie vragen dient allereerst vastgesteld te worden voor welke interventie bepaald wordt of deze aan het NISB-keurmerk verbonden kan worden. Het kan hierbij gaan om een door het NISB zelf ontwikkelde interventie maar ook om een door een andere organisatie ontwikkelde aanpak. Zowel meer beleidsgerichte als meer praktijkgerichte interventies komen in aanmerking. In de tweede plaats dienen experts aangewezen te worden die de beoordeling zullen uitvoeren. Zinvol is om dit proces door minimaal twee deskundigen te laten uitvoeren, waarbij één inhoudelijk deskundig is op het terrein van de interventie en de ander op het gebied van het verlenen van het keurmerk.

De eerste taak die de experts wacht is het diepgaand kennisnemen van het materiaal van de interventie zelf en over de achtergronden ervan. Vaak richt een interventie zich, onder andere in samenhang met de multilayer aanpak van het NISB, op meerdere (intermediaire) organisaties en eindgebruikers. Dit kenmerk is ook herkenbaar in de in bijlage 1 opgenomen analyses van de vier onderzochte interventies. In een dergelijke situatie dienen de experts vast te leggen welke (intermediaire) organisatie(s) en eindgebruiker(s) binnen de analyse centraal zullen staan.

4.2 Matcht de interventie met de NISB-principes?

In het voorgaande hoofdstuk zijn de vijf NISB-principes aan de orde gekomen. Elk is toegelicht en in één of meer dimensies opgesplitst. Vervolgens is per (sub)dimensie een (deel)criterium geformuleerd. Naarmate een principe / dimensie in het materiaal 'herkenbaarder' is, wordt er een hogere score gegeven op de bij het (deel)criterium behorende vijfpuntsschaal.

Het is aan de experts om - op basis van hun inzicht in het materiaal / de interventie - de scores te geven, waar relevant uitgesplitst naar uitvoerende organisatie en eindgebruiker. Hiervoor kan het in overzicht 4.1 opgenomen scoringsformulier gehanteerd worden. Naast het geven van kwantitatieve scores wordt aan de experts ook gevraagd aan te geven op basis van welke overwegingen men een bepaalde score heeft toegekend. Dit omdat het mogelijk is dat een interventie op een specifiek criterium bijvoorbeeld 'laag' scoort, omdat dat de 'bedoeling' van de ontwerpers ervan was. Zo kan het bij bepaalde interventies (bijvoorbeeld bij het verwerven van gedrag gericht op valpreventie) juist de bedoeling zijn dat de eindgebruiker de aanwijzingen altijd nauwgezet opvolgt. Laagdrempeligheid is bij een dergelijke interventie van groot belang; eigen 'inbreng' - in de vorm van zelf aanpassingen maken - is hier duidelijk minder gewenst. Een relatief lage score op het principe 'eigen inbreng' valt dan te beargumenteren vanuit de optimale wijze van gebruik van de interventie.

Figuur 4.1 – Scoringsformulier matching met NISB-principes

		organisatie	eindgebruiker
<i>Kwaliteit: duurzaamheid</i>			
Principes	1. Soliditeit van de ontwikkelingsbasis		
	2. Vraaggeoriënteerdheid		
	a: aansluiting bij behoeften van de doelgroep		
	b: laagdrempelig		
	c: eigen inbreng partijen		
	d: plezier in bewegen		
	3. Zelfredzaamheid		
	4. Integrale, lokale benadering		
	a: integrale benadering		
	b: lokale benadering		
	c: betrokkenheid plaatselijke partners		
	d: professionaliteit		
	5. Verankering in beleid		
	Kwaliteit: duurzaamheid (gemiddelde score criteria 1 - 5)		

Instructie: laat grijs gearceerde cellen buiten beschouwing

4.3 In welke mate is de interventie kwalitatief hoogwaardig: attractief en uitvoerbaar?

Eerder is uiteengezet dat de begrippen attractiviteit en uitvoerbaarheid hier worden opgevat als de concrete neerslag van het geheel van NISB-principes of, anders gezegd, van kenmerken van het materiaal dat voor een interventie is geproduceerd. In de context van het toekennen van het NISB-Keurmerk, en de daarvoor noodzakelijke beoordeling van interventies worden hieronder - naar analogie van de in hoofdstuk 3 gepresenteerde criteria voor de NISB-principes - criteria voor attractiviteit en uitvoerbaarheid gegeven.

4.3.1 In welke mate is de interventie attractief?

Attractiviteit heeft betrekking op de mate van aantrekkelijkheid – naar vorm, prijs en wijze van presentatie - van een interventie voor de doelgroep. Het gaat hier met name om vormgevingsaspecten. NISB-principes en de daaruit voortvloeiende ideeën en strategieën krijgen concreet vorm bijvoorbeeld in publicaties, handleidingen, posters, CD-roms, DVDs. Naarmate het materiaal van een interventie naar vorm, prijs en wijze van presenteren aantrekkelijker is, is het waarschijnlijker dat de doelgroep er gebruik van willen en kunnen maken.

De eerste manier om de attractiviteit na te gaan is om tijdens de ontwikkelingsfase van het materiaal, naast medewerkers van het NISB, ook aan representanten van de doelgroep om een oordeel daarover te vragen. De tweede manier is om, wanneer het materiaal al 'op de markt is' de afnemers ervan om hun mening te vragen.

Criterium: Mate van attractiviteit van de interventie (naar vorm en wijze van presentatie)

score	Omschrijving
1	het materiaal van de interventie is naar vorm, prijs en wijze van presentatie nauwelijks aantrekkelijk voor de doelgroep
2	
3	delen van het materiaal van de interventie is naar vorm, prijs en wijze van presentatie wel aantrekkelijk voor de doelgroep; andere delen van het materiaal duidelijk niet
4	
5	het materiaal van de interventie spreekt de doelgroep naar vorm, prijs en wijze van presentatie zeer aantrekkelijk voor de doelgroep

4.3.2 In welke mate is de interventie uitvoerbaar?

Uitvoerbaar houdt in dat de interventie zodanig is opgebouwd dat deze door organisaties en eindgebruikers efficiënt uitgevoerd kan worden. Het belang van ook dit, wat technischer, criterium mag niet onderschat worden. Een heldere handleiding of een duidelijk stappenplan waarin duidelijk wordt aangegeven wat een organisatie, gemeente of eindgebruiker wordt geacht 'te doen' is belangrijk. Dit betekent overigens niet dat het nodig (of zelfs gewenst) is dat bij elke interventie precies wordt aangegeven wat er gedaan moet worden. Ook het aangeven van een reeks vragen waarvan de beantwoording leidt tot handelingssuggesties levert een uitvoerbare

interventie op. Op deze manier kan bijvoorbeeld het kwaliteitscriterium 'laagdrempeligheid' of 'zelfredzaamheid' vorm krijgen.

De mate van uitvoerbaarheid kan vastgesteld worden tijdens een pilot met het materiaal dat voor een interventie ontwikkeld is. Een aanvullende optie is het voorleggen van het materiaal aan ter zake deskundige experts. Zo kunnen, bij praktijkgerichte interventies, degenen voor wie het materiaal bestemd is, zowel uitvoerders als eindgebruikers, hierover een oordeel geven.

Criterium: Mate van uitvoerbaarheid van de interventie

score	Omschrijving
1	Aanwijzingen voor het uitvoeren van de interventie ontbreken (vrijwel) geheel
2	
3	Het materiaal bevat enige aanwijzingen voor het kunnen implementeren van de interventie
4	
5	Het materiaal bevat helder aangegeven, goed uitvoerbare aanwijzingen voor een optimale implementatie van de interventie

4.4 In welke mate is de interventie effectief?

Uiteindelijk zijn alle NISB interventies gericht het bereiken van duurzame gedragsveranderingen – dat wil zeggen beter en meer bewegen – bij de eindgebruikers. Om dit einddoel te bereiken zet het NISB globaal twee typen interventies in: beleidsgerichte en activiteitsgerichte. Bij *activiteitsgerichte* interventies staat de eindgebruiker – dat wil zeggen de persoon van wie het gedrag dient te veranderen – centraal. Binnen dergelijke interventies (pakketten, programma's) gaat het om het eigen maken van een nieuwe manier van bewegen. Bij *beleidsgerichte* interventies staat het creëren van de voorwaarden waaronder de praktijkgerichte interventies uitgevoerd kunnen worden centraal. Het gaat hierbij om het op regionaal of plaatselijk niveau vormgeven aan beleid en opzetten van een organisatorische structuur gericht op het bieden van opties voor een actieve leefstijl aan eindgebruikers. In overzicht 3.2 staan kenmerken van beide type interventies aangegeven. De vier genoemde voorbeelden - Communities in Beweging en Task Force 50+ respectievelijk Beweegkriebels en In Balans – worden, zoals eerder al is aangegeven, in bijlage 1 nader beschreven.

Beide typen interventies hebben eigenstandige, maar wel op elkaar aansluitende doelen. Aangezien de doelen verschillen, verschillen ook de kenmerken waarop de effectiviteit van een interventie vastgesteld dient te worden. Bij praktijkgerichte interventies gaat het om het gedragsveranderingen bij eindgebruikers; bij beleidsgerichte interventies om het tot stand komen van doelgerichte en doelmatige organisatorische structuren

De effectiviteit van een interventie dient op een bij de interventie passende empirische manier vastgesteld te worden of te zijn. Gezien de verschillen tussen de doelen en de te bereiken effecten van beide typen interventies lopen ook de manier waarop de effectiviteit op passende wijze (lees: valide en betrouwbaar) vastgesteld kan worden uiteen.

Overzicht 3.2 – *Beleidsgerichte en activiteitsgerichte interventies: kenmerken en wijze van vaststellen van de effectiviteit ervan*

	NISB-interventies	
	Beleidsgericht	activiteitsgericht
voorbeeld	Communities in Beweging Lokale Task Force 50+	Beweegkriebels In Balans
Doel	Scheppen van beleidsmatige en organisatorische voorwaarden voor het bereiken van duurzame gedragsveranderingen bij eindgebruikers	Bereiken van duurzame gedragsverandering bij eindgebruikers
Middel	Reeks van voorstellen en suggesties over hoe, passend binnen de plaatselijke situatie, het kader voor beleid en activiteiten gericht op 'bewegen' opgezet kan worden	Programma's direct gericht op de eindgebruiker, met informatie voor de experts die de gebruikers begeleiden
Effect	Inhoudelijke beleidsplannen Geoordeelde (meerjarige) budgetten Alle relevante partners erbij betrokken Soepele organisatiestructuur Etc	Gedragsveranderingen bij de eindgebruiker Geschoolde experts, die de eindgebruiker begeleiden bij het leerproces
Wijze van vaststellen	Analyse van beleids- en andere documenten Interviews Statistische informatie over deelname aan bewegingsactiviteiten Participerende observatie ('trend watching')	Onderzoeksinstrumenten, passend binnen een (quasi-)experimenteel design
Presentatie	Een kritisch, beschouwende analyse met conclusies over de mate waarin de interventie succesvol wordt uitgevoerd en eventueel voorstellen voor verbeteringen	Een onderzoeksrapport met valide en betrouwbare resultaten

Bij praktijkgerichte interventies zijn 'hardere' onderzoeksmethoden mogelijk. Zo kan er in een quasi experimenteel design een vergelijking gemaakt worden tussen een experimentele groep met en een controlegroep zonder de interventie.

Bij de meer beleidsgerichte interventies is een dergelijke aanpak niet uitvoerbaar. Het al dan niet tot stand komen van een stevig beleidsplan en het vervolgens uitvoeren daarvan door een reeks van partners is afhankelijk van een groot aantal factoren. De door het NISB, of een intermediaire partner, uitgevoerde beleidsinterventie is slechts één daarvan. In dit verband merkt een NISB-expert op dat er hier sprake is van: *"het in de praktijk kunnen waarnemen van de chaostheorie, waarin de vleugelslag van een vlinder hier een storm in het Caribische gebied kan veroorzaken"*. Dit betekent niet dat effectonderzoek uitgesloten is. De in te zetten methoden dienen wel aan te sluiten op de kenmerken van de interventie. Participerende observatie, analyses van regionale gegevens en interviews over deelname aan bewegingsactiviteiten zijn methoden die hier een belangrijke rol kunnen spelen. Door een zorgvuldige weging van de gegevens komt

een oordeel tot stand over de bijdrage die de beleidsgerichte interventie heeft geleverd aan het tot stand komen van de condities voor een optimale uitvoering van praktijkgerichte interventies.

Met name bij de meer beleidsgerichte interventies is het aantonen van de effectiviteit lastiger dan bij meer praktijkgerichte interventies. Toch is het mogelijk, en zinvol, om op basis van in de loop van de tijd verkregen evaluatieve informatie tot een oordeel over de effectiviteit van een interventie te komen. Hiervoor kan het scoringschema in deze paragraaf gebruikt worden.

criterium: Mate waarin de effectiviteit van de interventie is aangetoond

score	Omschrijving
1	Informatie over de mate van bewezen effectiviteit van de beleidsgerichte / praktijkgerichte interventie is niet / nauwelijks aanwezig
2	
3	Er is enige informatie aanwezig over de mate van bewezen effectiviteit van de beleidsgerichte / praktijkgerichte interventie; de informatie is nog weinig gesystematiseerd, vooral anecdotisch
4	
5	Informatie over de mate van bewezen effectiviteit van de beleidsgerichte / praktijkgerichte interventie is valide en betrouwbaar

4.5 In welke mate verleent het keurmerk meerwaarde aan de interventie?

Bij het verbinden van een interventie aan het keurmerk gaat het hier om het begrip 'meerwaarde'. Uitgangspunt is dat het alleen dan zinvol is een interventie aan het NISB-Keurmerk te verbinden wanneer het keurmerk voor of de organisatie die de interventie uitvoert en/of voor de eindgebruiker meerwaarde heeft. Anders gezegd, voordeel oplevert. Het begrip 'voordeel' kan meerdere vormen aannemen. Een organisatie die het NISB-Keurmerk heeft, laat daarmee zien dat men een interventie heeft die andere organisaties niet kunnen en/of mogen(!) aanbieden en dat externen hebben vastgesteld dat men kwaliteit levert. Door deze combinatie kan er bijvoorbeeld extra omzet gegenereerd worden. Het NISB-Keurmerk maakt aan potentiële eindgebruikers duidelijk waar de interventie aangeboden wordt en geeft zekerheid over de kwaliteit ervan. Men kan bewust kiezen voor een aanbieder met het keurmerk.

Of het verbinden van een interventie aan het keurmerk meerwaarde heeft, hangt ten slotte ook af van de doelen die de eigenaar van de interventie ermee nastreeft. De conclusie kan zijn dat het verbinden van een interventie aan het keurmerk de vrije toegankelijkheid of het bereiken van een zo groot mogelijke verspreidingsgraad in de weg staat. Met name bij beleidsgerichte interventies, zoals bijvoorbeeld Communities in Beweging en Taskforce 50+, lijkt dit het geval. Het 'opwerpen' van een drempel door het stellen van 'eisen' waaraan een gemeente dient te voldoen voordat men een TaskForce 50+ in dat voorbeeld 'mag' opzetten, kan haaks staan op het streven dat zoveel mogelijk gemeenten deelnemen. Bovendien geldt dat het voor organisaties binnen een gemeente minder relevant is te weten of de gemeentelijke TaskForce al of niet een keurmerk heeft. Is dit niet het geval, dan is de weg naar samenwerking met een TaskForce in een ander gemeente geen reële optie. Overigens wil dit niet zeggen dat bij dit type interventies het keurmerk geen rol kan spelen. Gezien de ketenbenadering, die bij deze vorm van inter-

ventie meestal gehanteerd wordt, is het goed mogelijk dat het zinvol is één of meerdere organisaties in de keten voor het keurmerk in aanmerking te komen. De gemeenten hebben dan bij de ondersteuning van het opstellen of uitvoeren van het gemeentelijk plan de keus uit meerdere organisaties. Het keurmerk kan van betekenis zijn bij het maken van die keuze, c.q. bij het verlenen van een subsidie.

Een en ander impliceert dat bij het besluit of aan een bepaalde interventie al of niet het NISB-Keurmerk gekoppeld wordt steeds het belang van het 'borgen van de kwaliteit' dient te worden afgewogen tegen het belang van de maximale verspreiding respectievelijk vrije toegankelijkheid. Bij meer beleidgerichte interventies kan het belangrijker geacht worden dat zoveel mogelijk organisaties of gemeenten er aan deelnemen boven het toekennen van een keurmerk aan een gemeentelijke actieplan. Kwaliteit van dit type interventie kan mogelijk beter gestimuleerd worden door het verspreiden van goede voorbeelden of door het verlenen van prijzen aan 'voorbeeldige' gemeenten.

Bovenstaande maakt ook duidelijk dat er geen sprake kan zijn van één algemeen NISB-Keurmerk. Er dient bij wijze van spreken een afzonderlijke keurmerk voor iedere, afzonderlijke interventie te zijn. In de praktijk zal bij het verlenen van het NISB-Keurmerk steeds vermeld worden voor welke interventies een uitvoerende organisatie gecertificeerd is.

Bij het aangeven van de mogelijke redenen waarom het (meer of minder) zinvol is aan een interventie een keurmerk te verbinden kan gebruik gemaakt worden van het scoringschema in deze paragraaf.

criterium: mate waarin het verbinden van een interventie aan het keurmerk meerwaarde oplevert

Bij deze interventie is het Keurmerk bedoeld Om een bijdrage te leveren aan het:	bijdrage van het Keurmerk is		
	klein	+/-	groot
Bevorderen van de maximale verspreiding van de interventie			
Borgen van de kwaliteit van de uitvoering door een organisatie			
Verlenen van het exclusieve recht op de uitvoering van de interventie aan een organisatie			
Informereren van de (eind)gebruiker over aanbod en kwaliteit van de interventie			

4.6 Het verbinden van een interventie aan het NISB-keurmerk

In bijlage 2 is een scoringsformulier opgenomen waarop de scores op de drie onderdelen (matching, kwalitatieve hoogwaardigheid en meerwaarde) aangegeven kunnen worden. Ook de overwegingen waarom specifieke scores zijn gegeven kunnen vermeld worden.

Met nadruk wordt er nogmaals op gewezen dat het scoringsformulier slechts een hulpmiddel is. Alleen een diepgaande inhoudelijke discussie over de gegeven scores tussen de betrokken NISB-experts kan leiden tot een besluit over het al dan niet overgaan tot het verbinden van een interventie aan het keurmerk!

5. STAP III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

De vier stappen binnen het NISB-Keurmerk als innovatief systeem

Stap I	Afleiden, vaststellen en ijken van NISB-principes en -criteria
Stap II	Verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk
Stap III	Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie
Stap IV	Terugkoppeling en herijking

In dit hoofdstuk staat de wijze van verlenen van een keurmerk aan een (intermediaire) organisatie centraal. Deze uitwerking heeft de vorm van *een plan van aanpak*. Er wordt een voorstel gedaan om, in de vorm van een pilot, over te gaan tot het zetten van STAP III: het daadwerkelijk verbinden van het NISB-Keurmerk aan organisaties.

STAP IV, het terugkoppelen van de opgedane ervaringen naar het systeem van toekennen van het NISB-Keurmerk en het – waar nodig – herijken van de principes en/of criteria en/of het verbeteren van de interventie, is een afsluitend onderdeel, respectievelijk vervolg op de uit te voeren pilot.

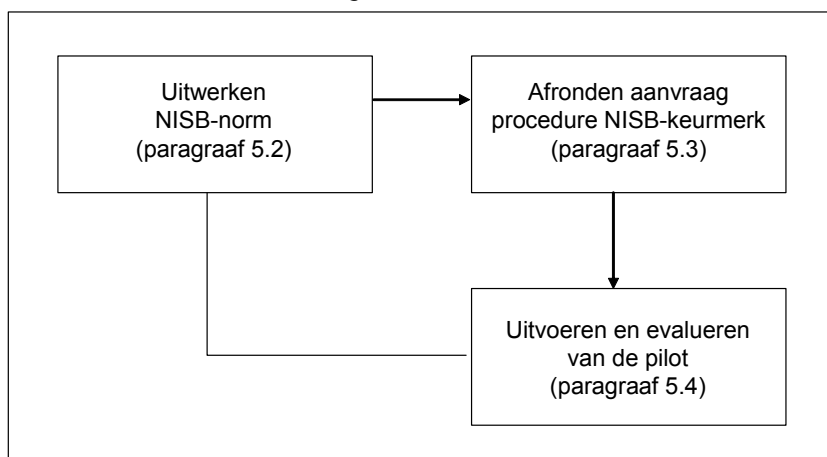
STAP III: Verlenen NISB-Keurmerk aan een uitvoerende organisatie

5.1 Naar een plan van aanpak voor een pilot

Het NISB is voornemens in 2009 een start te maken met het – in eerste instantie nog op beperkte schaal en op proef – overgaan tot het verlenen van het NISB-Keurmerk aan intermediaire of uitvoerende organisaties. In het kader daarvan dienen, grotendeels parallel aan elkaar verlopend, drie onderling samenhangende activiteiten uitgevoerd te worden.

Het gaat in de eerste plaats om het vaststellen en expliciteren van de NISB-norm, i.c. de norm waaraan een organisatie die het keurmerk wil verwerven dient te voldoen (zie paragraaf 5.2). In de tweede plaats gaat het om het ontwerpen van de procedure voor het toekennen van het NISB-Keurmerk aan een organisatie. In paragraaf 5.3 wordt een voorontwerp daarvan gepresenteerd. Tenslotte gaat het om het uitvoeren en evalueren van de pilot (zie paragraaf 5.4 voor een beschrijving van de belangrijkste activiteiten).

Overzicht 5.1 – Pilot invoering NISB-Keurmerk

5.2 Uitwerken NISB-norm en operationalisering criteria voor organisaties

Ten behoeve van het keurmerk dient allereerst de NISB-norm nog te worden vastgesteld (zie paragraaf 3.6) en dient een operationalisering ten behoeve van het toekennen van het keurmerk aan een intermediaire of uitvoerende organisatie plaats te vinden.

5.2.1 Het vaststellen van de NISB-norm

In paragraaf 3.3 is de normstelling bij de NISB-principes al aan de orde gekomen. Voordat er tot of het verbinden van een interventie aan het keurmerk of overgegaan kan worden dient duidelijk te worden aan welke (minimum)norm een interventie dient te voldoen. Het stellen van een norm is ook een voorwaarde voor het over kunnen gaan van het verlenen van het NISB-Keurmerk aan een organisatie. Op voorhand is duidelijk dat het bij de te stellen norm niet om een harde, absolute norm gaan kan, maar dat er bij de toepassing ervan een afweging dient plaats te vinden in de mate waarin de principes compenserend / complementair werken. In dit verband kan als alternatief voor een minimumnorm ook een bandbreedte-norm worden gesteld, waarbij de

scores op de dimensies in onderlinge samenhang beschouwd worden. Voor beide benaderingen geldt dat de norm waaraan het NISB zelf wenst te voldoen vastgesteld dient te worden.

Discussie binnen het NISB dient uit te monden in de normstelling voor het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk, respectievelijk het toekennen van het keurmerk aan een organisatie.

5.2.2 Vertaalslag NISB-criteria naar keurmerk voor organisaties

In hoofdstuk 4 is de vraag in welke mate een interventie matcht met de NISB-principes aan de orde gesteld, inclusief de aspecten attractiviteit, uitvoerbaarheid, effectiviteit en meerwaarde. Om na te kunnen gaan in welke mate een intermediaire of uitvoerende organisatie voor een NISB-Keurmerk in aanmerking komt, dient een nadere uitwerking van de criteria uitgevoerd te worden. Het gaat hierbij om het vanuit NISB-principes en uitgangspunten 'vullen' van de begrippen 'beeldkracht', 'vormkracht' en uitvoeringskracht' (zie paragraaf 2.2.3).

Bij *beeldkracht* gaat het onder andere om kenmerken als zwaartepunten in het beleid van de organisatie, de organisatorische structuur (bijvoorbeeld aandacht voor inbreng van doelgroepen), het expertiseniveau van de staf, etc. Concreet dienen de NISB-principes geoperationaliseerd te worden in criteria toepasbaar vanuit het perspectief van een intermediaire en/of uitvoerende organisatie. Dit gebeurt naar analogie van de in hoofdstuk 3 beschreven operationalisering vanuit het perspectief van interventies. Bij *vormkracht* gaat het om de mate waarin de organisatie in staat geacht wordt om de interventie op een herkenbare en juiste wijze uit te voeren. Beide 'krachten' spelen een rol bij het verlenen van een voorlopig keurmerk.

Bij het in een latere fase verlengen ervan speelt ook de *uitvoeringskracht* een rol. Daarbij het gaat het ook om de mate waarin de interventie op een effectieve manier is uitgevoerd.

De analyses dienen – analoog aan hetgeen in de hoofdstuk 4 voor het verbinden van een interventie aan het keurmerk is gepresenteerd - te resulteren in een *instrument* dat gehanteerd kan worden bij het beoordelen van de mate waarin een organisatie in aanmerking komt voor het keurmerk. In het instrument wordt aangegeven op welke dimensies een organisatie 'doorgelicht' wordt.

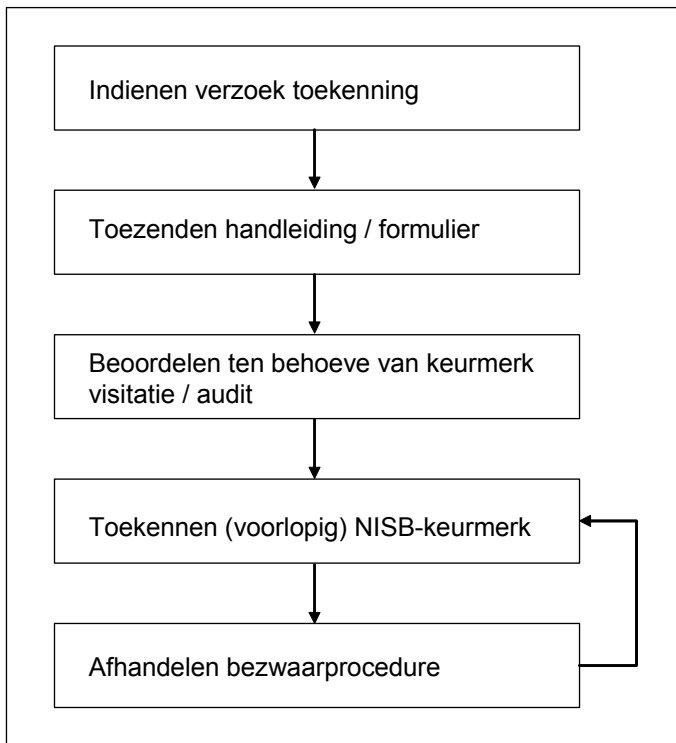
5.3 Procedure voor het aanvragen van het NISB-Keurmerk

Bij de procedure gaat het enerzijds om het verloop van het aanvraagproces en anderzijds om de vraag welke bureau de aanvraag afhandelt.

De aanvraagprocedure voor het NISB-Keurmerk

Bij deze procedure gaat het om de stappen die de aanvrager, NISB en uitvoerende bureau achtereenvolgens dienen te zetten. Overzicht 5.2 bevat het *voorontwerp* voor het verloop van de procedure voor het aanvragen en afhandelen van het NISB-Keurmerk. In de kern gaat het om het indienen van een aanvraag, het beoordelen ervan en het beslissen over de toekenning.

Overzicht 5.2 – Verloop afhandeling NISB-keurmerk

De procedure is op hoofdlijnen weergegeven. Voordat deze in uitvoering genomen kan worden dienen een aantal met name praktische zaken geregeld te worden. Bijvoorbeeld: wie kan wanneer op welke manier aanvragen? Welke materialen dienen met de aanvraag meegestuurd te worden? Vormt een visitatie / audit een onderdeel van de toekenningsprocedure? Wie neemt het uiteindelijke besluit over al dan niet verlenen van het NISB-Keurmerk? Kan bezwaar gemaakt worden tegen een negatieve uitkomst van de aanvraag? Zo, ja hoe en bij wie?

De antwoorden op deze en andere vragen zullen uiteindelijk worden opgenomen in de handleiding 'Aanvragen van het NISB-Keurmerk' en de bijbehorende aanvraagformulieren.

Het vaststellen welke organisatie het keurmerk gaat verlenen

Ook zal beslist moeten worden welk bureau voor de toekenning van het NISB-Keurmerk zorg zal gaan dragen. Voor de hand ligt dat het uitvoerende werk wordt uitgevoerd door een extern bureau. Het NISB is in die constructie de keurmerkverlenende instantie.

Eventueel zou het NISB ook de verantwoordelijkheid voor (een deel van) de beoordeling en toekenning zelf op zich kunnen nemen. Daar kleven - in verband met de onafhankelijkheid - echter nadelen aan. Duidelijk is dat in het kader van het borgen van de kwaliteit van de procedure duidelijke afspraken gemaakt moeten worden over de verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen.

5.4 Pilot ‘toekenning NISB-Keurmerk’

5.4.1 Selectie van interventies en organisaties

Selectie van interventies

In eerste instantie dienen interventies geselecteerd te worden waarvan het zinvol geacht wordt deze aan het NISB-Keurmerk te verbinden. Voor deze interventies geldt dat zij de procedures zoals beschreven in de hoofdstuk 4 van deze notitie dienen te ‘doorlopen’. Van elk van dient vastgesteld te worden of ze al dan niet ‘NISB-keurmerk-waardig’ zijn.

Bepalen welke / welk type organisaties voor het keurmerk in aanmerking komen

In samenhang met de uiteindelijk keus van de te keurmerken interventies dient bepaald te worden welke of welk type organisatie voor het NISB-Keurmerk in aanmerking komen. Bij analyses van huidige interventies is duidelijk geworden dat dat niet bij voorbaat vaststaat (zie ook bijlage 1).

5.4.2 Uitvoeren van de pilot

Bij de pilot staan successievelijk de volgende uitvoerende activiteiten centraal:

Bekendmaken van het keurmerk

Met de keus voor de type(n) organisatie wordt ook duidelijk welke organisaties geïnformeerd dienen te worden over de mogelijkheid om een interventiegebonden NISB-Keurmerk te verwerven. Voor de pilot wordt voorgesteld pro-actief te werk te gaan. Hierbij nodigt het NISB en/of het uitvoerende bureau organisaties uit om aan de pilot deel te nemen.

Na afronding van de pilot en bij een integrale invoering van het keurmerk dient voor wat betreft de verspreiding van het keurmerk een informatiecampagne voorbereid en uitgevoerd te worden. Organisaties kunnen zich dan aanmelden voor het verwerven van het keurmerk.

Verlenen van het NISB-Keurmerk

- De (reguliere) procedure voorziet er in dat een intermediaire of uitvoerende organisatie een verzoek doet om het NISB-Keurmerk te verkrijgen. Het verzoek wordt bij het NISB of het uitvoerend bureau ingediend.
- De aanvragende organisatie krijgt de handleiding en een aanvraagformulier toegestuurd. Waar nodig kan de aanvragende organisatie bij het uitvoerend bureau aanvullende informatie verkrijgen.
- Het uitvoerend bureau beoordeelt – op basis van de aangeleverde informatie, eventueel aangevuld met een visitatie / audit – of de organisatie in aanmerking komt voor het NISB-Keurmerk. Het uitvoerend bureau legt aan het NISB een voorstel over het al dan niet (voorwaardelijk) toekennen van het keurmerk voor.
- Bij positieve beslissing: het NISB-Keurmerk wordt (voorlopig) toegekend.
- Bij negatieve beslissing: de aanvragende instantie krijgt de kans een bezwaarprocedure te starten. Een Commissie van Bezwaar doet een finale uitspraak.

Evalueren van de uitvoering van de pilot

De uitvoering van de pilot dient met het oog op de feitelijke invoering van het NISB-Keurmerk scherp te worden geëvalueerd. De evaluatie kan leiden tot het aanscherpen van de dimensies, de criteria en de beoordelingsinstrumenten, en tot het optimaliseren van de organisatorische procedures.

Matrix Principes NISB Keurmerk, KBA, 8 juli 2008

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
Communities in Beweging (CiB)	Aanpak gericht op het stimuleren van een actieve leefstijl voor specifieke groepen (inactieven uit moeilijk bereikbare doelgroepen (mensen met een lage SES)	<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsinterventie gebaseerd op: <ul style="list-style-type: none"> . principes van Community based interventions . paren van (kennis van) sport en bewegen aan kennis van de community (sociale aspecten/ welzijnswerk) . sociale netwerkbenadering; uitgaan van bestaande groep - Benutten fysieke en sociale omgeving - Intersectorale samenwerking (sport, welzijn en gezondheidszorg) - Duurzaamheid - Vraaggeoriënteerd: plezier in bewegen voorop; laagdrempelig; motivatie - Actieve betrokkenheid / participatie - Empowerment: vanuit beweegactiviteit bewustzijn en zelfvertrouwen opbouwen; zelforganisatie; zelfredzaamheid 	<p>Zie voor specificaties: Handboek Communities in Beweging van het NISB (met inbegrip van gereedschapskist)</p> <p>Het streven is om te komen van werkprincipes naar standaardprogramma als ordeningskader</p>	<p><i>Schakels zijn:</i> NISB→Intermediaire organisaties (K?) →Gemeenten→ Sport- en welzijnorganisaties→Doelgroep</p> <p>Initieel contact NISB met gemeenten, GGD'en, welzijns- en sportorganisaties; CiB-team NISB ondersteunt projecten (o.a. intake/introductie, training en scholing)</p> <p>Gemeenten: formuleren gemeentelijk beleid (politiek/bestuurlijk draagvlak)</p> <p>Lokale organisaties op het gebied van sport, welzijn en gezondheidszorg: opzetten CiB (intern draagvlak en draagvlak samenwerkende organisaties)</p> <p>Formeren projectgroep</p> <p>Beweegspecialisten en/of groepsbegeleiders met geïntegreerde kennis van sport en bewegen en van de community belast met de uitvoering van het programma/de activiteiten</p>

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
Lokale Taskforce 50 ⁺ / Netwerkaanpak 50 ⁺	<p>Niet actieve 50-plussers aan het sporten en bewegen krijgen door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verhogen bestuurlijk draagvlak - inspelen op vraag naar sport- en beweegactiviteiten van 50-plussers 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking en interactieve werkwijze op lokaal niveau: betrekken keten van sport- en beweegaanbieders, sportraden, welzijnsorganisaties, gemeenten en de doelgroep 50-plussers zelf bij beleidsontwikkeling, planvorming en uitvoering activiteiten (voor en met de doelgroep) - Bewerkstelligen gedragsverandering - noodzaak actieve leefstijl 50-plussers - bij (a) gemeenten en intermediaire organisaties en (b) doelgroep van 50-plussers - Initiëren beweegactiviteiten door inzet van beweegambassadeurs (= netwerk van actieve 50-plussers) - Uitgaan van een aansluiten bij bestaande behoefte en wensen 50-plussers (werken volgens methode opbouwwerk); op maat snijden van het aanbod aan sport- en beweegactiviteiten - Actieve participatie; zelfredzaamheid 	<p>Zie voor specificaties: Handleiding Lokale Taskforce Sport en Bewegen 50⁺</p> <ul style="list-style-type: none"> - Model Lokale Taskforce 50⁺: <ul style="list-style-type: none"> . formeren stuurgroep . inventarisatie (in kaart brengen aanbod) . planvorming en uitvoering . evaluatie 	<p><i>Schakels zijn:</i> NISB→(Intermediaire organisaties (K?) →) Gemeenten → Stuurgroep Taskforce 50⁺→Sport- en welzijnorganisaties→Doelgroep</p> <p>Initiële actie/contacten en ondersteuning door NISB</p> <p>Regie bij gemeenten (beleidsplan sport en bewegen voor 50-plussers)</p> <p>Afstemming sport- en beweegbeleid voor ouderen in handen van stuurgroep van Lokale Taskforce 50⁺</p> <p>Uitvoering door lokale aanbieders van sport- en bewegingsactiviteiten (sport- en welzijnsorganisaties) in samenwerking met de doelgroep 50-plussers</p>

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
In balans / valpreventie	Stimuleren van inactieve ouderen tot dagelijks bewegen, gericht op het voorkomen van vallen (verminderen valrisico of -problemen)	<ul style="list-style-type: none"> - Ketenzorg - Aansluiten bij behoeften doelgroep; kort cyclisch - Naast functionele ook gericht op sociale, motiverende aspecten - Plezier in bewegen - Laagdrempelig / toegankelijk / gericht op eigen inbreng - Verschaffen van zekerheid (intrinsieke factoren); zien van risico's en kansen 	<p>Cursusmodule 'In balans':</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie- en trainingsprogramma - Kort beweegstimuleringsprogramma (4 bijeenkomsten) gericht op 'bewegingsminded' maken - Gericht training- of oefenprogramma valpreventie (10 weken) 	<p><i>Schakels zijn:</i> NISB→Intermediaire organisaties (training) (K?) →Activiteitenbegeleiders /MBVO-leiders→ Doelgroep</p> <p>Korte programma uit te voeren door <i>activiteitenbegeleiders</i> van woon-/zorginstellingen op basis van evidence-based trainingsprogramma onder regie NISB</p> <p>Uit te voeren door <i>MBVO-leiders</i> daartoe geschoold onder regie NISB (medewerkers woon-/zorginstelling, thuiszorg, fysiotherapie, consultatiebureau voor ouderen) Professionaliseren opleiding/opleiders is volgende stap</p>

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
Beweegkriebels	<p>Beweegkriebels is een visie en werkwijze die gericht is op het uitdagen van 0 tot 4 jarige kinderen om spelenderwijs te bewegen</p> <p>Beweegkriebels richt zich op deskundigheidsbevordering van groepsleidsters en bestaat uit informatieve en promotionele producten</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bewustwording (gevoel voor de interactie tussen sport & bewegen en welzijn) - Combineren van theorie en praktijk (relevante kennis leren in de praktijk) - Loslaten van vaste activiteitenstructuur - Uitleggen van beweegactiviteit door geven van voorbeelden; praktijk nabijheid - Plezierbeleving - Andersoortig materiaal en creativiteit (bedenken van beweegactiviteiten en kinderen spelenderwijs uitdagen tot bewegen) - Laagdrempelig 	<p>Deskundigheidsbevordering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - training Beweegkriebels voor professionals intermediaire organisaties <p>Informatieve en promotionele producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informatie- en promotiemateriaal (thema-koffer, dvd, etc.); - advisering en ondersteuning op maat. 	<p><i>Schakels zijn:</i> NISB → Intermediaire organisaties (trainers) (K?) → Groepsleidsters kinderopvang etc / → Doelgroep</p> <p>NISB als ontwikkelaar Beweegkriebels initiatiefnemer bij verspreiding ervan</p> <p>Opleiden professionals van intermediaire organisaties (als ROC's, Thuiszorg, GGD, Sportraden, Koepels kinderopvang en grotere organisaties voor kinderopvang) tot trainer Beweegkriebels</p> <p>Training groepsleidsters kinderopvang etc. (+ integratie Beweegkriebels in opleiding SPW)</p> <p>Uitvoering Beweegkriebels door groepsleiders kinderopvang</p>

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
Σ = NISB-principes	Context: bevorderen actieve leefstijl van inactieve mensen door middel van sport en bewegen	<p><i>Algemene kenmerken aanpak NISB: grootste gemene deler uit 4 interventies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Beleidsinterventies en -ontwikkeling op verschillende niveaus - Gedragsverandering beleidsmakers en uitvoerenden (bewustwording) - Intersectorale samenwerking sport, welzijn en gezondheidszorg (keten) - Sociale netwerkbenadering; uitgaan van bestaande groepen/netwerken; benutten sociale omgeving; welzijn - Interactieve werkwijze op lokaal niveau; praktijk nabijheid - Empowerment: bewustzijn, zelfvertrouwen, zelforganisatie en zelfredzaamheid; doelgroep onderdeel multi layer aanpak - Duurzaamheid - Vraaggeoriënteerd; aansluiten bij behoefte doelgroep; - Plezier in bewegen - Toegankelijkheid; laagdrempeligheid - Vertalen theorie naar praktijk (evidence based) <p>Te toetsen aan:</p>	Afzonderlijke interventies hebben specifieke (programmatische) kenmerken, die maken dat het Keurmerk op het niveau van de afzonderlijk interventies dient te worden afgegeven	<p>Zinvolheid Keurmerk en toekennen van Keurmerk aan een organisatie is afhankelijk van de positie / schakel in de keten van uitvoerders (zie ook schema's Keurmerk per interventie)</p> <p>Onderscheid in Keurmerk NISB, Predikaat en Certificaat</p>

Interventie	Algemene principes		Specifieke kenmerken	Schakels in de realisatie
	Doel	Principes/uitgangspunten		
		<p><i>Algemene kenmerken aanpak NISB</i> (bron: presentatie NISB Keurmerken, d.d. 19 februari 2008)</p> <p>Multi-factoriële problematiek oplossen door middel van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het beïnvloeden van beleid en van interventie- en organisatieontwikkeling - een multidisciplinaire samenwerking - een integrale, omgevingsgerichte en bij voorkeur lokale aanpak - empowerment / selfmanagement - het verduurzamen van de aanpak en de resultaten <p>'Multi-layer' aanpak NISB:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. de professional, het niveau van de interventies, de methodieken en instrumenten; 5. de organisatie, het niveau van de samenwerking; de coördinatie van inspanningen van verschillende professionals die nodig zijn voor het succesvol aanpakken van vaak weerbarstige en complexe problemen; 6. het beleid, dat wil zeggen het niveau van de verankering van plannen in beleid bij afzonderlijke organisaties, netwerkorganisaties en lokaal beleid. 		

Scoringsformulier voor het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

Instructie voor gebruik:

Voor het correct kunnen gebruiken van het scoringsformulier voor het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk is kennisname van het rapport 'Ontwerp keurmerk NISB, 2008' onontbeerlijk. Dit rapport bevat zowel achtergrondinformatie over het NISB-keurmerk in het algemeen als uitgebreide informatie over de verschillende criteria waarop een interventie gescoord dient te worden.

In het formulier wordt gevraagd een interventie op een aantal criteria te scoren. Er is echter een duidelijke samenhang tussen de criteria. Zo hangen de criteria attractiviteit en uitvoerbaarheid samen met (enkele van) de vijf NISB-principes. Zoals 'Effectiviteit' ook samenhang vertoont met het principe 'Solide informatie'.

Bij het beoordelen gaat het in ogenschouw nemen van hetzelfde object, in casu: een interventie, vanuit negen gezichtshoeken. Tussen deze blikrichtingen bestaan overlappende gebieden. Bij het scoren van elk criterium zal hiermee rekening gehouden dienen te worden.

Het scoringsformulier is slechts een hulpmiddel. Alleen een diepgaande inhoudelijk discussie over de gegeven scores tussen de betrokken NISB-experts kan leiden tot een besluit over het al dan niet overgaan tot het verbinden van een interventie aan het keurmerk!

Het scoringsformulier bestaat uit twee delen. Deel 1, het kwaliteitsdeel, heeft betrekking op duurzaamheid, attractiviteit en uitvoerbaarheid en op effectiviteit. Deel 2 heeft betrekking op de meerwaarde die het verbinden aan het keurmerk geeft aan een interventie. De pagina 'Toelichting' biedt ruimte om de gegeven scores toe te lichten.

In het formulier wordt een verschil gemaakt tussen eindgebruiker en organisatie. Voorafgaand aan de beoordelingsprocedure dienen de beoordelaars vast te leggen welke categorie(en) er gebruikt worden.

Deel 1

In deel 1, kwaliteit van de interventie, wordt de interventie op gescoord op een aantal criteria. Voor elk van de criteria is in het rapport "Ontwerp keurmerk NISB" een 5-puntsschaal uitgewerkt. In de toelichting erbij wordt aangegeven op welke aspecten bij het scoren gelet dient te worden. De principes 'Vraaggeoriënteerdheid' en 'Integrale, lokale benadering' zijn opgebouwd uit een aantal subcriteria.

De score op het overkoepelende criterium 'Duurzaamheid' komt tot stand door het berekenen van de gemiddelde score op de principes 1 tot en met 5.

Deel 2

In deel 2, meerwaarde van het keurmerk, wordt gevraagd aan te geven in welke mate het verbinden aan een keurmerk bijdraagt aan het bereiken van de in de eerste kolom genoemde effecten.

Scoringsformulier voor het verbinden van een interventie aan het NISB-Keurmerk

1. *Kwaliteit van de interventie:*
matching met NISB-principes en mate van attractiviteit, uitvoerbaarheid en effectiviteit

		organisatie	eindgebruiker
<i>Kwaliteit: duurzaamheid</i>			
Principes	1. Soliditeit van de ontwikkelingsbasis		
	2. Vraaggeoriënteerdheid		
	a: aansluiting bij behoeften van de doelgroep		
	b: laagdrempelig		
	c: eigen inbreng partijen		
	d: plezier in bewegen		
	3. Zelfredzaamheid		
	4. Integrale, lokale benadering		
	a: integrale benadering		
	b: lokale benadering		
	c: betrokkenheid plaatselijke partners		
	d: professionaliteit		
	5. Verankering in beleid		
	Kwaliteit: duurzaamheid (gemiddelde score 1 - 5)		
<i>Kwaliteit : attractiviteit en uitvoerbaarheid</i>			
	6. Attractiviteit		
	7. Uitvoerbaarheid		
<i>Kwaliteit : effectiviteit</i>			
	8. Effectiviteit op bewegen (beleidsniveau)		
	9. Effectiviteit op bewegen (uitvoeringsniveau)		

Instructie: laat grijs gearceerde cellen buiten beschouwing

2. Meerwaarde van het keurmerk

Bij deze interventie is het Keurmerk bedoeld om een bijdrage te leveren aan het:	bijdrage van het Keurmerk is		
	nee	+/-	ja
Bevorderen van de maximale verspreiding van de interventie			
Borgen van de kwaliteit van de uitvoering door een organisatie			
Verlenen van het exclusieve recht op de uitvoering van de interventie aan een organisatie			
Informereren van de (eind)gebruiker over aanbod en kwaliteit van de interventie			

Toelichting

In het blok hieronder kan per criterium aangeven worden op basis van welke overwegingen een bepaalde score is gegeven.

--

